

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ КURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЬ
по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Предплата: Рочная:
W Wilnie . . . rs. 10
Z przesyłką . . . 12
Półroczная:
W Wilnie . . . 5
Z przesyłką . . . 6

Квартальная:
W Wilnie . . . 3
Z przesyłką . . . 3 k. 50
Miesięczная . . . 1
За вѣсьма 40 літар огло-
шенія плати ся k. sr. 17.

WYCHODZI
we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть официальная: Телеграфическія извѣстія. Изъ Виленаго военного округа.—О военныхъ дѣйствіяхъ въ П. Польскомъ.—Полученіе изъ рапорта ген.-майора Кривендера.—Изъ „Русе. Инвалида.“—Высочайшая награда и назначеніе.—О сформированіи въ нѣкоторыхъ крѣпостяхъ Ц. П. особыхъ полковъ и батальоновъ.—Жандармская команда въ Динабургъ.—Часть неофициальная: Общее обозрѣніе.—Италія.—Франція.—Англія.—Австрія.—Пруссія.—Данія.—Телеграфическія депеши.

Литературный отдѣлъ. Изабелла — повѣсть г-жи Вудъ.—Текущія извѣстія.—Смѣсь.—Виленскій дневникъ.—Объявленія.

Часть Официальная. ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Изъ Вильно, 10-го апрѣля.

Посланный изъ Гродно къ границамъ лядскаго и трокаго уѣздовъ полковникъ Вернеръ съ тремя ротами и эскадрономъ уланъ, послѣ семидневнаго поиска, настигъ 8 апрѣля, между дер. Будой и Ковынами шайку мятежниковъ, подъ предводительствомъ Нарбута, скрывавшуюся въ лѣсистыхъ болотахъ около озера Думбеля. Послѣ упорнаго боя, продолжавшагося съ 4 до 6 час. вечера, мятежники обратились въ бѣгство, понеся огромную потерю. Большая часть начальствующихъ лицъ убиты. По показаніямъ лѣсныхъ шайка состояла изъ 600 человекъ, хорошо вооруженныхъ. Съ нашей стороны убитыхъ нѣтъ, но тяжело ранено 9 человекъ.—Преслѣдованіе продолжается.

Изъ Варшавы, 10-го апрѣля.

Ген.-м. баронъ Меллеръ-Закомельскій, посланный съ 2 ротами л.-гв. литовскаго полка и 1 эскадрономъ л.-гв. уланскаго Е. В. полка для осмотра мѣстности къ югу отъ Варшавы, 8 апрѣля настигъ за Пилицей у Вржы шайку Янковскаго и разбилъ ее; потери мятежниковъ значительны, у насъ убито 2 казака, ранены казачій офицеръ, 3 стрѣлка и 22 казака. Въ Августовской губ., въ окрестности Сейтъ, отрядъ подполковника Артемьева разбилъ шайку съ большою потерей для мятежниковъ; у насъ 5 раненыхъ.

Въ Липновскомъ уѣздѣ 3 апрѣля тоже разбита мятежническая шайка.

Киесъ, 10 апрѣля.

Изъ Галиціи получены свѣдѣнія, что тамъ въ разныхъ мѣстахъ начинаютъ собираться шайки мятежниковъ, съ цѣлью будто бы пробраться на Волынь и пройти въ Овручскій уѣздъ. (Сѣв. Поч.)

Вильно, 11-го апрѣля. Майоръ Слѣшинскій, съ ротой старонѣмландскаго полка и 10 казаками, разбилъ шайку въ 280 человекъ, въ лѣсахъ осмианскаго уѣзда. У мятежниковъ много убитыхъ, 40 взято въ плѣнъ; захвачены фуры и лошади.

Подробности дѣйствій, происходившихъ въ виленскомъ уѣздѣ, о которыхъ было уже сообщено телеграфическими депешами, заключающія въ слѣдующемъ:

Для истребленія шайки мятежниковъ, появившейся въ трокаскомъ уѣздѣ, военный начальникъ этого уѣзда, л.-гв. московскаго полка полковникъ Скордулли, съ отрядомъ изъ 2 ротъ л.-гв. московскаго полка и 27 казаковъ, выступилъ 2-го апрѣля со станціи Жоелі на дер. Егужайнъ. Послѣ двухдневныхъ поисковъ, отрядъ, 4-го апрѣля, вышелъ на работчій домъ желѣзной дороги N 12, откуда сдѣлавъ въ Жижморскій лѣсъ двумя колоннами: лѣвая — изъ ротъ пѣхоты и 17 казаковъ, подъ командою шт.-кап. Оеодорова 1-го, настигла партію мятежниковъ въ числѣ 250 человекъ, въ лѣсу, на 17-й верстѣ отъ ст. Жоелі. Рота и казаки, разсыпавшись, открыли пальбу и съ крикомъ „ура!“ ударили на мятежниковъ. Послѣ сильной перестрѣлки, мятежники отступившись, начали отступать въ разсыпную; преслѣдованіе прекращено было тогда, когда вся шайка разсыпалась. Цѣпная преслѣдовала непріятеля съ большою энергіей; прапорщики Паскинъ 1-й и Паскинъ 2-й, съ 8-ю человекѣми, изъ которыхъ 4 были уже ранены, отбѣлившись отъ цѣпи, гнали передъ собою до 20 человекъ.

Въ этомъ дѣлѣ мятежники потеряли до 50 чел. убитыхъ и раненыхъ; взято двое плѣнныхъ, до 40 ружей, сабель и пистолетовъ, боевые патроны и пороха, и много разнаго рода одежды. Съ нашей стороны ранено 6 и контужено 2 нѣжныхъ чина. Разбитая шайка вся была вооружена ружьями. Правая колонна, бывшая подъ начальствомъ полковника Скордулли, не встрѣтила мятежниковъ. Полковникъ Скордулли свидѣтельствуетъ объ отличной распорядительности шт.-кап. Оеодорова и упоминаетъ также съ похвалою о батальонномъ лекарѣ Доноуѣ, производившемъ перевязку раненыхъ подъ выстрѣлами, и о сотникѣ N 42 полка, Грековѣ, открывшемъ шайку.

Г.-л. Лихачевъ донесъ о результатахъ поисковъ по направленію къ Ейраголю. Шайка, собравшаяся у м. Ейраголя, разбита 26 марта поутру, шедшую изъ Россіи и уничтожила въ м. Ейраголѣ дѣла становаго пристава и сельскаго управленія государственныхъ имуществъ. По распоряженію г.-л. Лихачева, противъ этой шайки направлеы былъ отрядъ полковника Божерянова. Полковникъ Божеряновъ, узнавъ, 29-го марта въ м. Шинкайцѣ, что шайка мятежниковъ, появившаяся въ Кайсаровскомъ лѣсу, двинулась съ 2 1/2 ротами къ этому пункту. Мятежники, узнавъ о движеніи отряда, начали поспѣш-

но уходить и только хвостъ шайки былъ настигнутъ. Въ перестрѣлкѣ, бывшей при этомъ, у мятежниковъ убито 5 человекъ, въ томъ числѣ помѣщики Круковский и Немцевичъ (одинъ изъ дѣятельныхъ вербовщиковъ). У насъ ранено двое. У мятежниковъ отбито нѣсколько ружей, пикъ, сабель, разнаго рода продовольственные припасы и уцѣлѣвшая часть бумагъ ейрагольскаго волостнаго правленія.

Шайка Нарбута, послѣ пораженія 30-го марта л.-гв. павловскаго полка капитаномъ Тимофеевымъ, раздѣлилась на партіи и направилась къ дер. Зуброва. Отрядъ капитана Тимофеева двинулся 31-го марта изъ м. Новы-Дворъ на перерѣзъ шайки въ м. Собакенци. Здѣсь дальнѣйшихъ свѣдѣній объ ней, за разнорѣчивостію показаній, нельзя было собрать, и только 3-го апрѣля получено извѣстіе, что эта шайка снова собралась около мызы Дубичи, за Новымъ-Дворомъ, и потому капитанъ Тимофеевъ, поспѣшилъ вернуться на эту мызу.

Для дѣйствій противъ шайки Нарбута посланъ изъ Гродно отрядъ, подъ начальствомъ полковника Вернера, изъ 3-хъ ротъ и эскадрона уланъ, по скидальской дорогѣ. Послѣ 4-хъ-дневнаго перехода, отрядъ началъ на слѣдъ шайки. Предполагая, что мятежники находятся въ лѣсахъ между рѣками Нача и Уаса, полковникъ Вернеръ, 6-го апрѣля, въ дер. Руднѣ приказалъ пѣхотѣ занять переправу у этой деревни, а кавалеріи держать разѣзды до д. Дручининъ. Въ Станишкахъ одинъ изъ уланскихъ разѣздовъ наткнулся на двадцать человекъ вооруженныхъ мятежниковъ. Результатъ поиска отряда полковника Вернера извѣстенъ уже изъ телеграфической депеши.

Въ Новогрудскомъ уѣздѣ показались двѣ шайки: одна появилась близъ м. Столовичъ, въ числѣ 46 человекъ, и на подводахъ направилась въ Налибки, на соединеніе съ другою шайкою, въ числѣ 60 чел., вышедшею изъ Несвижъ. Последнюю шайкою начальствуетъ ксендзъ Ляшкевичъ. Для преслѣдованія первой шайки, послана 6-го апрѣля, на подводахъ, рота пѣхоты, которая направилась сначала на перерѣзъ въ д. Миръ, но не заставъ здѣсь мятежниковъ, рота переправилась черезъ Нманъ и 7-го апрѣля направилась въ Налибки. При движеніи къ дер. Миръ схвачены находившіеся въ шайкѣ Шалевичъ и два брата Клюковскіе.

5-го апрѣля шайка мятежниковъ, до 60 чел., отправилась изъ Слонимскаго уѣзда, на подводахъ, черезъ Миръ къ мѣстечку Ракову. Изъ Минска отправлены: одна рота — къ Ракову, и изъ Несвижа также рота — въ м. Каменъ.

Ген.-майоръ Галлеръ телеграфировалъ отъ 8-го апрѣля, что посланный, 4-го апрѣля, изъ Гродно отрядъ въ окрестности Ястрѣбны и Липска, изъ трехъ ротъ литовскаго полка и эскадрона уланъ, подъ начальствомъ полковника Пенхержевскаго, бывъ встрѣченъ мятежниками въ густомъ лѣсу близъ Ястрѣбны, разбилъ эту шайку и совершенно ее разсѣялъ. Съ нашей стороны ранено 3; у мятежниковъ убито на мѣстѣ 24, взято въ плѣнъ 2; отбито 11 лошадей, географическія карты и оружіе.

Ген.-лейт. Лихачевъ донесъ, что съ 2-го по 5-е апрѣля мятежники повѣсили, почти въ виду мѣстныхъ жителей: ключъ-войта мѣстечка Велюны, отставнаго унтеръ-офицера Легченку; тысяцкаго м. Венегалы, Черныховскаго; и жителя дер. Чистой-Буды (маріампольскаго уѣзда), отставнаго солдата Пивницкаго. Все поименные сдѣлались жертвою мщенія мятежниковъ за преданность правительству. (Сѣв. Поч.)

— Подробныя донесенія о военныхъ дѣйствіяхъ въ царствѣ польскомъ, вчера полученныя, въ дополненіе къ опубликованнымъ уже телеграфическимъ извѣстіямъ, сообщаются слѣдующее:

Въ варшавскомъ военномъ отдѣлѣ. Въ ночь съ 3-го на 4-е апрѣля, мятежники сдѣлали нападеніе на г. Манскъ, но были отбиты находившимся въ городѣ отрядомъ изъ ротъ московскаго гренадерскаго полка, команды летучаго N 4-го полка, эскадрона гусаръ и части казаковъ. Перестрѣлка продолжалась съ 11 до 2-хъ часовъ ночи. У насъ убитыхъ и раненыхъ не было. Потери мятежниковъ неизвѣстны. Съ разсвѣтомъ, посланъ былъ изъ Минска, для преслѣдованія шайки, отрядъ изъ одного взвода пѣхоты, 60 человекъ летучаго полка и 30 казаковъ.

Въ калишскомъ военномъ отдѣлѣ. На основаніи извѣстій, полученныхъ съ пограничныхъ постовъ, что значительная шайка переходитъ изъ Пруссіи и собирается въ разныхъ пунктахъ на пространствѣ между р. Вартой и г. Коло. Избица и Пиотровка, и преимущественно около Любства (*), командированъ былъ туда изъ г. Коло отрядъ, подъ начальствомъ г.-м. князя Витгенштейна, который на другой день, 29-го марта, соединившись съ отрядомъ майора Приходько, посланнымъ изъ Влоцлавка, настигъ и разбилъ при дер. Рушкови значительную, хорошо вооруженную и организованную шайку. Мятежники были выбиты послѣдовательно изъ двухъ позицій; но при дальнѣйшемъ отступленіи сожгли за собою мостъ, и тѣмъ спаслись отъ дальнѣйшаго преслѣдованія. У мятежниковъ, кромѣ убитыхъ и раненыхъ, 8 человекъ взято въ плѣнъ; сверхъ того у нихъ захвачены лошади и оружіе. Съ нашей стороны одинъ убитъ.

— Отряды, командированные для поисковъ, въ пространство между г. Серадземъ и Лѣжницею, а также къ ю.-з. отъ Серадзе въ Кузницѣ Грабавской, нигдѣ пока не открыли.

(*) Какъ значится [по картѣ изданія Шевелова, Полторацкаго и Ильина, Любство находится вѣрнѣе въ 20-ти км. с.-в. отъ Коняна.

T R E S Ć

Чзѣсь урѣдовая: Wiadomości telegraficzne.—O działaniach wojennych w Wileńskim wojennym okręgu i w Król. Polskiej.—Z rossyjsk. Inwalida.—Najwyższe nagrody i rozporządzenia.—O zformowaniu w niektórych twierdzeniach Król. Pol. osobnych pulków i batalionów.—O ustanowieniu komendy żandarmów w Dyżnaburgu.

Чзѣсь неурѣдовая: Pogląd ogólny.—Włochy.—Francja.—Anglia.—Austria.—Prusy.—Dania.—Depesze telegraficzne.

Dział literacki: Izabella — powieść pani Wood.—Wiadomości bieżące.—Rozmaitości.—Dziennik Wileński.—Ogłoszenia.

Чзѣсь Урѣдовая.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

W iln o 10 kwietnia.

Wysłany z Grodna ku granicom lidzkiego i trockiego powiatów, pułkownik Werner z trzema rotami i szwadronem ułanów po siedmiodniowym poszukiwaniu, napotkał 8 kwietnia między ws. Budą i Kowonkami bandę powstańców pod dowództwem Narbutta, która znajdowała się w lesistych błotach koło jeziora Dumbła. Po uporczywej potyczce od 4-ej do 6-jej godziny wieczorem, powstańcy pierzchnęli z ogromną stratą. Większa część osób dowodzących zabici. Podług zeznań jeńców, banda liczyła do 600 dobrze uzbrojonych ludzi. Ze strony wojska zabitych nie było, lecz ciężko rannych 9. Ściganie nie ustaje.

W a r s z a w a, 10 kwietnia.

Jen. maj. baron Meller Zakomelski, wysłany z 2 rotami lej-gw. litewskiego pułku i 1 szwadronem lej-gw. ułańskiego JEGO CESARSKIEJ MOŚCI pułku, dla obejrzenia miejscowości na południe od Warszawy 8 kwietnia napotkał za Pilicą pod Wrzuszą bandę Jankowskiego i rozbił ją; straty powstańców bardzo znaczne. W wojsku zabito 2 kozaków, rannego oficer kozacki, 3 strzelców i 22 kozaków. W gubernji augustowskiej, w okolicach Sejnu, oddział podpułkownika Artemjewa rozbił bandę z wielką stratą dla powstańców; w wojsku 5 rannych.

W powiecie lipnowskim 3 kwietnia także rozbito bandę powstańców.

K i j ó w, 10 kwietnia.

Z Galicji otrzymano wiadomości, iż tam w rozmaitych miejscach zaczynają zbierać się bandy powstańców, z zamiarem jakoby przejść na Wołyń i przetrwać się do powiatu owruckiego.

W iln o 11 kwietnia. Major Śleszyński z rotą staroingiermanlandzkiego pułku i 10 kozakami rozbił bandę z 280 ludzi w lasach osmińskiego p-tu. U powstańców wielu zabito, 40 wzięto w niewolę, zabrano furi i konie.

Szczegóły działań wojsk w Wileńskim okręgu, o których było zakomunikowano przez depesze telegraficzne są następujące:

Dla zniszczenia bandy powstańców, która się ukazała w trockim powiecie, naczelnik wojenny tego powiatu l. gw. moskiewskiego pułku pułkownik Skordulli z oddziałem z 2 rot 1 gw. moskiewskiego pułku i 27 kozaków, wystąpił 2 kwietnia ze stacji Żosle ku wsi Gegużany. Po dwudniowym poszukiwaniu, oddział 4 kwietnia wyszedł na dom robotczy drogi żelaznej N. 12, zwał ruszył na las Żyżmorski dwoma kolumnami — lewa z rotą piechoty i 17 kozakami pod dowództwem szt. kap. Fiodorowa 1-go t. m. napotkała partję powstańców z 250 ludzi w lesie na 17-tj wiorście od Żosle. Rota i kozacy, rozszpawszy się poczęli strzelać i z krzykiem „ura“ uderzyli na powstańców. Po dość silnej uderzce powstańcy odstrzelili się poczęli cofać w rozsypek. Ściganie ustało wówczas kiedy już cała banda pierzchnęła. Łańcuch nasz ścigał nieprzyjaciela z wielką energją. Praporszczyce Paskin 1 i Paskin 2 z 8 ludźmi, z których 4 było już rannych, oddzieliwszy się od łańcucha pędzili przed sobą do 30 ludzi.

W tój uderzce powstańcy stracili do 50 ludzi w zabitych i rannych; wzięto 2 w niewolę, do 40 strzelb, szabel i pistoletów, ładunki, proch i mnóstwo odzieni. Ze strony wojska raniono 6 i kontuzjowano 2 żołnierzy. Rozbita banda cała była uzbrojona fuzjami. Prawa kolumna pod dowództwem pulk. Skordulli nie spotkała powstańców. Pułkow. Skordulli zaświadcza o odznaczającej się rozporządzalności szt. kap. Fiodorowa i wspomina też z pochwałą o lekarzu batalionowym Dochnowie, który przewiązywał rannych pod strzałami, tudzież o setniku N. 42 pułku Grekowie, który wynalazł bandę.

Jen. por. Lichaczew doniósł o rezultatach poszukiwań pod Ejragołą. Banda zebrana pod Ejragołą, zrabowała 26 marca pocztę idącą z Rossiei i zniszczyła w miasteczku Ejragole akta stanowego assessora i zarządu gminowego dóbr państwa. Z rozporządzenia jen. por. Lichaczewa wysłano przeciw tój bandzie oddział pułkow. Bożerjanowa, który dowiedziawszy się 29 w m. Szyszkajcach, iż banda powstańców ukazała się w Kajsarowskim lesie, ruszył z 2 1/2 rotami do tego punktu. Powstańcy dowiedziawszy się o tём poczęli śpiesznie uciekać i tylko ogon bandy zo-

stał dognany. W potyczce zabito powstańców 5 ludzi, w tój liczbie oby. Krukowskiego i Niemcewicz (jednego z czynnych werbowników). W wojsku raniono 2. U powstańców odbito kilka strzelb, pik, szabel, produkta i ocalałą część papierów z ejragolskiego gminowego zarządu.

Banda Narbutta po rozbięciu ję 30 marca przez l. gw. kapitana pawłowskiego pułku Timofiejewa, rozbiła się na partje i ruszyła ku wsi Zubrowo. Oddział Timofiejewa ruszył 31 marca z m. Nowy-Dwór na odsiecz bandy ku m. Sobakińcom. Tam, z powodu rozmaitych sprzecznych wieści, nie można było powziąć wiadomości o bandzie, i zaledwie 3 kwietnia otrzymano wiadomość, iż ona znowu zebrała się koło wsi Dubicze za Nowym Dworem, i dla tego kap. Timofiejew pośpieszył z powrotem do tego dworu.

Dla ścigania bandy Narbutta posłano z Grodna oddział pułkow. Wernera z 3 rot i szwadronu ułanów po drodze skidelskiej. Po czterech dniach marszu oddział znalazł ślad bandy. Sądząc, że powstańcy znajdują się w lasach między rzekami Naczą i Umsą, pul. Werner 6 kwietnia we wsi Rudnie rozkazał piechocie zająć przeprawę przy tój wsi a jeździe odbywać objazdy do wsi Druczynia W Solaniskach jeden z rozjazdów napotkał 20 uzbrojonych powstańców. Rezultat poszukiwania pułkow. Wernera wiadomy już jest z depeszy telegraficznej, udzielonej w Nrze 79 „Poczty północnej.“

W nowogrodzkim p-cie ukazały się dwie bandy, jedna blisko m. Stowicz, w liczbie do 46 i na podwodach pojechała do Nalibok, aby się połączyć z drugą bandą z 60 ludzi, która wyszła z Nesutycz. Ostatnią banda dowodził ks. Łaskiewicz. Dla ścigania pierwszej bandy posłano 6 go kwietnia na podwodach rotę piechoty, która ruszyła wprzód na odsiecz do w. Mira, lecz nieznałszy tam powstańców rota przeprawiła się przez Niemen i 17 kwietnia ruszyła do Nalibok. Po drodze do Mira schwymano Szalewicza i dwóch braci Kinkowskich.

D. 5-go kwietnia banda powstańców z 60 ludzi ruszyła ze słonimskiego powiatu na podwodach przez Mir do m. Rakowa. Z Mińska wysłano 1 rotę do Rakowa i z Nieswieża też 1 rotę do m. Kamienia.

Jen. major Haller telegrafował d. 8 kwietnia, iż wysłany d. 4 kwietnia, z Grodna oddział do okolic Jastrzębaj i Lipska z 3 rot litewskiego pułku i szwadronu ułanów pod dowództwem pulk. Pencherzewskiego, będąc napotkany przez powstańców w gęstym lesie około Jastrzębnej, rozbił tę bandę i zupełnie ją rozpedził. Ze strony wojska raniono 3, u powstańców zabito na miejscu 24, wzięto w niewolę 2, zabrano 11 koni, mapy jeograficzne i broń.

Jen. por. Lichaczew donosi, iż z 2-go do 5-go kwietnia powstańcy powiesili prawie w obliczu mieszkańców miejscowych, kluczwoja m. Wielony dymis. podoficera Legzenko; tysiącnika m. Wenregaly Czernychowskiego i mieszkańca wsi Czystej Budy (marjampolskiego powiatu) dymisjonowanego żołnierza Piwnickiego. Wszyscy powieszeni padli ofiarą za przychylność rządowi. (Inw. ros.)

— Szczegółowe doniesienia o czynnościach wojennych w Królestwie Polskim, wczoraj otrzymane w dopełnieniu do ogłoszonych już depesz telegraficznych podają co następuje:

W warszawskim oddziale wojennym. W nocy z 3-go na 4 kwietnia powstańcy napadli na Mińsk, lecz zostali odparci przez znajdujący się w mieście oddział, składający się z rot y moskiewskiego grenadjerskiego pułku, komendy lotnego N. 1 parku szwadronu huzarów i części kozaków. Strzelanie trwało od 11-ej do 2-jej w nocy. W wojsku zabitych ani rannych nie było. Strata powstańców niewiadoma. O świcie wysłano z Mińska dla ścigania bandy oddział z jednego plutonu piechoty, 60 ludzi lotnego parku i 20 kozaków.

W kaliskim oddziale wojennym. Na mocy wiadomości otrzymanych z nadgranicznych stanowisk, jakoby znaczna banda przechodzi z Prus i zbiera się w różnych punktach, między rz. Wartą, Rolem, Izbicą i Piotrkowem, a szczególnie koło Lubstowa, (*) posłano z Kola oddział pod dowództwem jen. m. ks. Witgenszkiej, który nazajutrz, 29 marca, połączywszy się z oddziałem maj. Prychodko, wysłanym z Wloclawka, napadł i rozbił pod Ruskowem znaczną dobrze uzbrojoną i zorganizowaną bandę. Powstańcy zostali raz po raz wybiti z dwóch pozycji; lecz podczas cofania się spalili za sobą most i przez to uniknęli dalszego ścigania. U powstańców oprócz zabitych i rannych, wzięto 8 w niewolę; prócz tego zabrano im konie i broń. Ze strony wojska zabity 1

— Oddziały wysłane dla poszukiwań pomiędzy Sieradzem i Łęczycą, oraz na pół. zach. od Sieradza ku Kuźnicy-Grabowskiej nigdzie band nie znalazły.

(*) Podług mapp, Szewelowa, Półtorackiego i Iljina, Lubstów znajduje się o 20 wiorst od Konia.

Вз плацкомъ военномъ отъѣздъ. Отрядъ, командированный изъ Пlocka къ Свиржу, открылъ слѣды незначительной шайки матежниковъ, удавшейся къ Понятову (*). Противъ этой шайки выступили, 28-го марта, изъ Цѣханова отрядъ, подъ начальствомъ шт.-кап. Кудрявцева, командированный изъ Пржасныша.

Получено свѣдѣніе, что значительная банда до 3,000 чел., при 6-ти орудіяхъ, формируется въ мышинецкихъ лѣсахъ; слѣдствие чего направлено туда, 22-го марта, отрядъ изъ Остроленки, подъ начальствомъ маіора Сухотина.

Въ августовскомъ военномъ отъѣздъ. Преслѣдованіе шайки матежниковъ, разбитой есауломъ Матвѣевымъ у мызы Вѣдешовой (**), производило было отрядомъ маіора Девеля, высланномъ изъ Щучина. Переправившись 21-го марта у Оссонца чрезъ Бѣбжъ (Бобръ), маіоръ Девель послалъ часть казаковъ по правому берегу рѣки къ Тыкоцину. Матежники отступили къ этому пункту лѣвымъ берегомъ Бѣбжъ; но узнавъ о слѣдованіи по тому же направлению казаковъ, повернули къ востоку, къ деревнѣ Маки. Здѣсь отрядъ маіора Девеля настигъ ихъ и преслѣдовалъ съ постояннымъ боемъ, въ продолженіе 10-ти часовъ, чрезъ д. Яшвилъ-Вѣлкій и Маки до Микичина, гдѣ до 60 матежниковъ, при послѣднемъ отступленіи, потонули въ болотистой рѣчкѣ. Выбитые изъ микичинскихъ лѣсовъ, матежники были окончательно разбиты у д. Язвичи. Потеря матежниковъ, кромѣ убитыхъ и раненыхъ, заключалась въ 5-ти чело-вѣкахъ, взятыхъ въ плѣнъ. Съ нашей стороны 2 раненыхъ. Отъ Язвичи остатки шайки бросились обратно въ августовскую губернію, и переправившись чрезъ Бѣбжъ, скрылись въ лѣсахъ около Штабина, а оттуда потянулись въ направленіи къ Липску. Отрядъ маіора Девеля преслѣдовалъ матежниковъ, 22-го марта, до Штабина и далѣе по окрестнымъ лѣсамъ, а 23-го числа возвратился на квартиры въ Щучинъ. Шайка эта, перешедшая въ гродненскую губернію, въ числѣ до 1,000 чело-вѣкъ, при обратной переправѣ ея чрезъ Бѣбжъ имѣла уже не болѣе 300 чело-вѣкъ.

Изъ послѣднихъ донесеній видно также, что слухи о приготовленіяхъ къ новому усиленному возстанію въ царствѣ все болѣе и болѣе распространяются. Хотя большія шайки попадались въ послѣднее время рѣдко, но повсюду бродили партіи отъ 19-ти до 50-ти чело-вѣкъ, которыя безчинствовали въ мѣстахъ, незанятыхъ войсками, вѣшали тамъ мирныхъ жителей, даже женщинъ, заповѣдывалихъ въ преданности правительству, вербовали въ шайки, грабили кассы, почты и т. н., и съ приближеніемъ нашихъ отрядовъ, пользуясь своею малочисленностью, успѣвали уходить въ лѣса.

По слухамъ, партіи эти должны были собираться въ условленныхъ пунктахъ, во время праздниковъ съ насѣхъ, что на самомъ дѣлѣ и подтверждается уже появленіемъ значительныхъ новыхъ шайкъ въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ въ послѣднее время ихъ вовсе не было, какъ напр. на правомъ берегу Варты, въ окрестностяхъ Конина, по брестскому шоссе, къ востоку и западу отъ Минска, и въ окрестностяхъ Варшавы. (С. Поч.)

Извлеченіе изъ рапорта командира л.-гв. волынского полка, генералъ-маіора барона Кріденера, начальнику варшавскаго военнаго отъѣзда, генералъ-адъютанту барону Корфу.

Генералъ-маіоръ Кріденеръ, съ отрядомъ изъ двухъ ротъ л.-гв. волынского полка, эскадрона л.-гв. гродненскаго гусарскаго полка и сотни донскихъ казаковъ, посланъ былъ 2-го апрѣля для разсѣянія партій выходцевъ изъ Варшавы, собиравшихся въ лѣсахъ къ сѣверо-западу отъ города.

Выступивъ въ 2½ часа по полудни, отрядъ прибылъ на разсвѣтѣ къ мызѣ Опалеви. Отсюда баронъ Кріденеръ послалъ гусаръ съ правой, а казаковъ съ лѣвой стороны бабичаго лѣса, съ тѣмъ, чтобы преградить путь отступленію скрывавшимся тамъ матежникамъ; пѣхоту же направилъ въ самый лѣсъ. Не открывъ въ бабичкомъ лѣсу матежниковъ, отрядъ, пройдя его, соединился въ д. Липкахъ. Тутъ получено было извѣстіе, что выходцы изъ Варшавы собираются въ болышомъ лѣсу, но о настоящемъ мѣстѣ ихъ скопищъ никому не было известно. Для ихъ отысканія, баронъ Кріденеръ направилъ изъ д. Липки одну партію казаковъ, подъ командою есаула Кулешова, на д. Заборовъ, другую — съ адъютантомъ барона Корфа, поручикомъ Цеймеромъ, въ Вульку-Заборовскую, и третью — подъ начальствомъ шт.-ротмистра Иванова, по направленію къ Будъ-Заборовской. Спустя нѣсколько времени и остальные части отряда двинулись по направленію на Будъ-Заборовскую. Вскорѣ получено было отъ шт.-рот. Иванова донесеніе, что имъ открытъ въ лѣсу, не доходя Буды, въ ¼ версты отъ дороги, слѣды притопа, съ котораго только что ушли матежники, оставивъ два ящика съ косями безъ древковъ. Выславъ впередъ гусаръ, баронъ Кріденеръ получилъ скорѣе донесеніе отъ командира эскадрона, полковника Курзакова, что матежники собрались въ значительномъ числѣ въ лѣсу, за Будю-Заборовскою. Одушевленные этимъ извѣстіемъ, роты бросились впередъ бѣгомъ, и не смотря на глубокой пелось и грязную погоду, продолжали двигаться ускореннымъ маршемъ около четырехъ верстъ. Между тѣмъ гусары, атакованные матежниками и не имѣя возможности развернуться въ лѣсу, начали отходить назадъ, выстроивъ фронтъ и задерживая матежниковъ, гдѣ только къ тому представлялась возможность. Такой образъ дѣйствій, замедляя наступленіе матежниковъ, далъ возможность подойти къ мѣсту боя пѣхотѣ. Часть стрѣльцовой роты, разсыпанная въ цѣль и поддерживаемая резервами и лѣвеею ротою, подвигаясь впередъ, завладѣла перестрѣлкою. По полету неприятельскихъ пуль на разстояніи 800 шаговъ можно было заключить, что часть ихъ вооружена штуцерами. Мѣстность, по которой приходилось наступать стрѣлкамъ, представляла песчанья высоты, обросшая густымъ кустарникомъ и окруженная топкими болотами, крайне затрудняла наступательное движеніе. Не смотря на это, частый и мѣткій огонь стрѣлковъ заставлялъ матежниковъ отходить назадъ. Стрѣлки, преслѣдуя и тѣся ихъ такимъ образомъ, вышли на широкую поляну, пересѣченную гребнемъ песчаныхъ высотъ; матежники еше разъ залегли за ними и потомъ отступили къ опушкѣ высокаго сосноваго лѣса. Въ это время поручикъ Цеймеръ, находившійся на поискъ въ лѣсу со стороны Вульки-Заборовской, услышавъ выстрѣлы, поспѣвалъ на ихъ съ партіею бывшихъ съ нимъ на поискъ казаковъ. Бросившись въ лѣсъ, опушку котораго занимали еще матежники, онъ очутился на правомъ флангѣ ихъ расположенія. Матежники, перемѣнивъ фронтъ, бросились на казаковъ. Положеніе казаковъ было критическое. Но въ это время стрѣлки лѣваго фланга цѣли, уже подошедшіе къ опушкѣ лѣса, кинулись въ штыки, съ крикомъ «Ура!», на выручку казаковъ, и матежники были биты на этомъ пунктѣ. Одновременно съ этимъ, противъ праваго фланга цѣли показалась неприятельская конница. Г.-м. Кріденеръ отдалъ приказаніе гусарамъ, державшимся за середнюю

боевой линіи, обойти цѣль стрѣлковъ и ударить на конныхъ матежниковъ, которые, не выждавъ удара, обратились въ бѣгство. Тогда гусары обратились въ лѣсъ на пѣхоту; стрѣльцовой цѣли побѣждала за ними. Лѣсъ былъ высокій, сосновый, довольно частый, но очищенный. Здѣсь начался отчаянный рукопашный бой. Матежники, построившись кучки, начали отходить назадъ въ шахматномъ порядкѣ. Гусары и казаки, перемѣнявшие съ стрѣлками, окружили эти кучки, и не смотря на отчаянное сопротивленіе отбивавшихся пиками и косями, уничтожили большую ихъ часть. Всѣ офицеры участвовали въ этой рукопашной схваткѣ; здѣсь выстрѣломъ изъ ружья, въ упоръ, тяжело раненъ корнетъ Ремеръ, чрезъ полчаса умершій; шт.-ротм. Ивановъ обязалъ жизнью одному изъ своихъ гусаръ; полковникъ Курзаковъ нѣсколько разъ былъ выручаемъ гусарами и штыками стрѣлковъ. Такое преслѣдованіе матежниковъ продолжалось около часа и немногіе изъ нихъ успѣли спастись бѣгствомъ. Во время схватки и преслѣдованія плѣнныхъ матежниковъ не было, и только уже по прекращеніи преслѣдованія, послѣ отбоя, гусарами и казаками взято было 11 чело-вѣкъ, бродившихъ въ лѣсу; изъ нихъ 4 раненыхъ.

По показанію плѣнныхъ, шайка состояла приблизительно изъ 300 чело-вѣкъ; образовалась она выходцами въ послѣдніе дни изъ Варшавы. Предводителемъ ихъ былъ Ремешевскій. Онъ былъ убитъ однимъ изъ первыхъ, въ началѣ рукопашной схватки; на трупъ его найдены приказъ центрального комитета, которымъ ему поручалось командованіе всѣми формирующимися въ кампинскихъ лѣсахъ шайками. По показанію плѣнныхъ, изъ всей шайки могли спастись бѣгствомъ едва-ли 40 чело-вѣкъ; неприятельская конница, при появленіи гусаръ, немедленно скрылась и болѣе не показывалась.

По окончаніи дѣла, отрядъ отомѣтилъ на ночлегъ къ дер. Липки. Здѣсь явился къ генералу Кріденеру есауль Кулешевъ. По донесенію его, бывшая съ нимъ партія казаковъ, обогнувъ изъ Заборова юго-западную часть лѣса, вошла въ него и здѣсь наткнулась на небольшую партію матежниковъ, вѣроятно спавшихся кавалеристовъ, которые собирали мертвыя тѣла. Атакованные казаками, они обратились въ бѣгство, оставивъ въ нашихъ рукахъ 12 лошадей.

Опредѣлить въ точности число убитыхъ матежниковъ невозможно, такъ какъ бой происходилъ на болышомъ пространствѣ въ лѣсу; соображая же съ численностью шайки и показаніями плѣнныхъ, можно полагать, съ достовѣрностью, что убитыхъ матежниковъ никакъ не менѣе 150 чело-вѣкъ. Съ нашей стороны убитъ л.-гв. гродненскаго гусарскаго полка корнетъ Ремеръ; ранены два стрѣлка, восемь гусаръ и одинъ казакъ. Кромѣ казака и двухъ гусаръ, всѣ остальные, послѣ перевязки на мѣстѣ боя, остались во фронтѣ.

Донесъ объ описанныхъ дѣйствіяхъ, генералъ-маіоръ Кріденеръ свидѣтельствуетъ, что всѣ участвовавшіе въ бою, какъ офицеры, такъ и солдаты, добросовѣстно исполняли свой долгъ и всѣ безъ исключенія заслуживаютъ полной похвалы; какъ объ особенно отличившихся упоминаетъ о полковникѣ Курзаковѣ и Нолле, шт.-кап. Проценкѣ-Невадомскомъ, шт.-ротм. Ивановѣ, поручикахъ Прима, Цеймерѣ и подпоручикѣ Попевичѣ. (Свѣ. Поч.)

Въ Русскомъ Инвалидѣ пишутъ: 5 апрѣля дѣйствительно представили дворянъ лондонскаго, парижскаго и вѣнскаго представили каждый особю и въ разное время ноты отъ своихъ державъ. Равнымъ образомъ по тому же поводу получены ноты отъ правительства испанскаго и шведскаго. На дняхъ мы надѣемся имѣть случай подробно говорить о содержаніи сказанныхъ нотъ, а пока сѣмъшмъ подѣлаться тѣми свѣдѣніями, которыя удалось намъ достать изъ *вѣрнаго источника*: хотя предположенія, заключающіяся въ нотахъ, не одинаковы, но всѣ они составлены въ смыслѣ миролюбивомъ, и которыя-же даже въ дружественномъ.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ Всемилостивѣйше соизволилъ пожаловать по вѣдомству министерства внутреннихъ дѣлъ орденъ св. Анны 2-й степени: чиновнику особымъ порученію при с.-петербургскомъ военномъ генералъ-губернаторѣ, коллежскому совѣтнику ЛЕГО.

Приказомъ по министерству юстиціи, 13-го марта, назначенъ Ковенскій губернской прокуроръ, коллежскій совѣтникъ ЖЕРВЕ — предсѣдателемъ тамошней палаты уголовного суда.

О сформированіи въ нѣкоторыхъ крѣпостяхъ царства польскаго особаго полка и баталіоновъ. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ 26-го минувшаго марта Высочайше соизволилъ повелѣть: 1) Для караульной и вообще гарнизонной службы въ крѣпостяхъ царства польскаго, сформировать постоянныя мѣстныя части: въ *Новогеоргиевскѣ* — „новогеоргиевскій крѣпостной полкъ“, въ составѣ четырехъ баталіоновъ; въ *Брестъ-Литовскѣ* „брестъ-литовскій крѣпостной полкъ“, изъ четырехъ же баталіоновъ; въ *Замосцѣ* — „замосецкій крѣпостной полкъ“, изъ двухъ баталіоновъ, и въ *Ивангородѣ* — „ивангородскій крѣпостной баталіонъ“. Баталіоны всѣ четырехъ-ротные и безъ оboза. 2) Составъ и оклады содержанія чинамъ поименованныхъ крѣпостныхъ частей опредѣлить особымъ штатомъ. 3) Заслуживающіе не содержать въ Новогеоргиевскѣ и Замосцѣ особымъ баталіонамъ внутренней стражи, и всѣ лежащія на послѣднихъ обязанности по завіданію командами, этапами, отпусками, неспособными и прочими предметами, составляющими назначеніе внутренней стражи, — отнеси на обязанности крѣпостныхъ полковъ и баталіоновъ, по распределенію, которое будетъ объявлено особо. 4) Вышеупомянутые полки и баталіоны включить въ составъ X округа внутренней стражи, съ подчиненіемъ окружному генералу оного; а въ вѣдѣніи командантовъ состоятъ имъ на общій основаніи подчиненности симъ лицамъ войскъ, составляющихъ гарнизоны крѣпостей. 5) Всѣмъ чинамъ крѣпостныхъ полковъ и баталіоновъ присвоить права и преимущества, по службѣ предоставленные вообще армейскимъ войскамъ. 6) Крѣпостные полки и баталіоны комплектовать тѣми же способами, какъ и вообще армейскія войска. (Прик. воен. мин. 28-го марта 1863 г., N 98).

Объ учрежденіи жандармской команды въ г. Динабургѣ и упраздненіи таковой въ Петербургѣ и Павловскѣ. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ Высочайше повелѣть соизволилъ: 1) Въ городѣ Динабургѣ учредить должность жандармскаго штабъ-офицера и жандармскую команду по особому штату, съ тѣмъ, чтобы команда эта, по призыву бѣлостокской жандармской команды, находившейся въ вѣдѣніи жандармскаго штабъ-офицера въ г. Динабургѣ, 2) Жандармскаго штабъ-офицера и жандармскую команду въ г. Динабургѣ подчинить непосредственному вѣдѣнію начальника 4-го округа корпуса жандармовъ. 3) Павловскую и петербургскую жандармскія команды упразднить. 4) Чиновъ и лошадей павловской команды обратить во вновь учрежденную жандармскую команду въ г. Динабургѣ. (Прик. воен. мин. 16 марта 1863 г., N 81). (Свѣ. Поч.)

Въ плоскомъ oddziale wojennym. Oddział wysłany z Plocka ku Sierpcowi, odkrył ślad niewielkiej bandy idącej do Poniatowa (**). Przeciw tej bandzie wyszedł 28 marca z Ciechanowa oddział pod dowództwem szt. kap. Kudriawcowa, wysłany z Przasnysza.

Otrzymano wiadomość, iż znaczna banda, do 3,000 ludzi, przy 6 działach, formuje się w myszenieckich lasach; skutkiem czego posłano tam z Ostrołki oddział pod dowództwem majora Suchotina.

W augustowskim oddziale wojennym. Ściganie bandy powstańców, rozbitą przez essaula Matwiejewa pod Białyszewem (***) uskutecznił oddział majora Dewela wysłany ze Szczuczyna. Przeprowadzili się 21 marca pod Osówcem przez Bobrę, major Dewel posłał część kozaków prawym brzegiem rzeki do Tykocina. Powstańcy cofnęli się do tego punktu lewym brzegiem Bobry; lecz dowiedziawszy się, że tym brzegiem idą kozacy, zwrócili się na wschód ku wsi Makki. Tam oddział majora Dewela napadł ich i ścigał przy ciągłym strzelaniu w prześcigu 10-u godzin przez wsię Jartwili-Wielki i Mały do Mikicina, gdzie z 60 powstańców przeprawiając się przez błotną rzeczkę, utonąło. Wyparci z lasu mikicińskiego, powstańcy ostatecznie zostali rozbiti pod Jazwiczami. Strata powstańców prócz zabitych i ran-nych składała się z 5-u jeńców. W wojsku ranionych 2. Od Jazwicz szczytą bandy rzuciły się znowu do gub. augustowskiej, i przeszedłszy Bobrę skryły się w lesie pod Sztabinem, a ztamtąd pociągnęli do Lipska. Oddział majora Dewela ścigał powstańców 22 marca do Sztabina i dalej po lasach okolicznych, a 23 powrócił na kwatery do Szczuczyna. Banda ta, przechodząc do gubernji grodzieńskiej; licząca do 1,000 ludzi, podczas odwrotnej przeprawy przez Bobrę liczyła już nie więcej jak 300 ludzi.

Z ostatnich też doniesień widać, iż posłuchy o przygotowaniach do nowego silniejszego powstania, coraz bardziej się szerzą. Lubo większe bandy napotymano ostatnimi czasy coraz rzadziej, lecz wszędy tulały się partje od 10 do 50 ludzi, które pastwiły się po miejscach przez wojsko niezajętych, wieszały tam spokojnych mieszkańców, nawet kobiet podejrzanych o przychylność rządowi, werbowały do band, rabowały kassy, poczty i t. d. a za przybyciem wojsk uciekały, korzystając ze swęj małej liczby do lasów. Podług wieści, partje te powinny być schodzić się na umówione punkta, w czasie świąt wielkanocnych, co też w rzeczywistości zaczyna się potwierdzać przez ukazujące się znaczne bandy w tych miejscach, gdzie ostatnimi czasy wcale onych nie było, np. na prawym brzegu Warty, w okolicach Konina, na brzeskim szosie, na wschód i zachód od Mińska i w okolicach Warszawy.

Wyciąg z raportu dowódcy l. gw. wołyńskiego pułku, jen. maj. barona Krüdnera, do naczelnika warszawskiego wojennego oddziału, generał adjutanta barona Korfa.

Jen. m. Krüdner z oddziałem składającym się z dwóch rot l. gw. Wołyńskiego pułku, szwadronu l. gw. grodzieńskiego pułku huzarów i sekcji kozaków dońskich, wysłany był 2 kwietnia dla rozprzeczania partji wychodzących z Warszawy, zbierających się po lasach na północno-wschód od miasta.

Wyszedszy o 2½ godz. po północy, oddział przybył o świcie do dworu Opalen. Ztamtąd baron Krüdner wysłał huzarów z prawej, a kozaków z lewej strony babickiego lasu z tѣm, aby przeciąć drogę do cofania się ukrytym tam powstańcom; a pѣchotę posłał do lasu. Niezualazszy w babickim lesie powstańców, oddział połączył się we wsi Lipkach. Tam otrzymano doniesienie, iż wychodzący z Warszawy zbierają się w wielkim lesie, lecz o rzeczywistym miejscu ich ziorowiska nikt niewiedział. Dla odszukania ich baron Krüdner wysłał z Lipki jedną partję kozaków, pod dowództwem essaula Kuleszowa ku wsi Zabobrow, drugą z adjutantem bar. Korfa, porucznikiem Cejmerem, do Wulki-Zabobrowskiej, trzecią pod dowództwem szt. rotmistrza Iwanowa w kierunku ku Budzie Zabobrowskiej. Wkrótce też i inne części oddziału ruszyły ku Budzie Zabobrowskiej. Niebawem szt. rot. Iwanow doniósł o wynalezieniu w lesie o ¼ wiorsty z drogi, ślad stanowiska, zkad tylko co wyszli powstańcy, zostawiwszy dwa paki kos bez drzewców. Posławszy naprzód huzarów, baron Krüdner otrzymał wkrótce doniesienie od dowódcy szwadronu, pólkownika Kurzakowa, iż powstańcy w znacznej liczbie zebrałi się w lesie za Budą Zabobrowską. Ucieszone tą wiadomością, rotę rzuciły się naprzód biegnąc, i niezważając na głęboki piasek i dżdżyste powietrze szły przyspieszonym krokiem blisko czterech wiorst. Tymczasem huzary, atakowani przez powstańców i niemogąc rozciągnąć się po lesie, zaczęli odchodzić nazad, wyciągając front i zatrzymując powstańców, gdzie tylko mogli. Taki sposób działania, wstrzymując atak powstańców, ułatwił pѣchocie podejście do placu bitwy. Część rot strzelców, rozsypana łańcuchem i podtrzymywana rezerwą i rotą linjową, idąc naprzód zaczęła strzelanie. Podług lotu kul nieprzajacielskich w odległości 800 kroków, można było wnoszić, że powstańcy mieli po części sztucze. Ponieważ miejscowość, na której działali strzelcy, była usłana płaszczystemi wzgórzami, gęstym krzakami i otoczona błotami, przeto strzelcom bardzo było trudno prowadzić zaczepne działania. Mimo to rzęsty i celny ogień strzelców zmusił powstańców do cofania się. Strzelcy ścigając ich i nadierając wystąpił tym sposobem na szeroką polankę, przeciętą grzętami płaszczystych pagórków; powstańcy jeszcze raz zasiadli za pagórkami i potem odstąpili do brzegu wysokiego lasu sosnowego. Wtenczas por. Cejmer, znajdujący się na rekonesansie w lesie od strony Wulki Zabobrowskiej, usłyszawszy strzały podszedł tam z partją swoich kozaków. Rzucający się do lasu, którego brzegi były zajęte powstańcami, obejrzał się już przy skrzydle powstańcem. Powstańcy zmieniwszy front rzucili się na kozaków. Pozycja kozaków była krytyczna. Lecz strzelcy łańcuchowi lewego skrzydła, którzy już zbliżyli się do brzegu lasu poszli na bagnety z krzykiem „ura“ pomagając kozakom i powstańcy zostali pobici. Jednocześnie, naprzeciw prawego skrzydła łańcuchowego ukazała się jazda nieprzajacielska. Jen. m. Krüdner rozkazał huzarom, którzy się trzymali za środkiem linji bojowej

obejść łańcuch strzelców i uderzyć na jazdę nieprzajacielską, która niewytzymując ataku poczęła uciekać. Wówczas huzary poparli do lasu na pѣchotę, strzelcy łańcuchem pobiegli za nimi. Las był wysoki, sosnowy, dość gęsty, lecz zupełnie oczyszczony. Tu rozpoczęła się ciężka ręczna walka. Powstańcy sformowawszy kupki zaczęli odchodzić szachowym porządkiem. Huzary i kozacy pomieszani ze strzelcami otoczyli te kupki i mimo rozpaczliwej obrony odcinających się pikami i kosami znieśli ich większą część. Wszyscy oficerowie brali udział w tej ręcznej potyczce; tam został ciężko ranny z przyłożonego do piersi karabina korнет Remer, który w pół godziny umarł; szt. rotm. Iwanow zawdzięcza życie jednemu ze swych huzarów; pólkownik Kurzakow kilka razy był wyręczony przez huzarów i strzelców. To ściganie trwało więcj jak godzinę i niewielu z powstańców ratowało się ucieczką. W czasie utarczki i ścigania, jeńców u powstańców nie wzięto, ale już po skończonem ściganiu i po odbiciu, huzary i kozacy wzięli 11 ludzi tułających się po lesie, z których 4 rannych.

Podług zeznania jeńców banda liczyła około 300 ludzi, wychodzących z Warszawy. Dowódcą ich był Remiszewski, który był zabity jeden z pierwszych podczas ręcznej utarczki; przy trupie jego znaleziono rozkaz komitetu centralnego, zlecający jemu dowództwo nad wszystkimi bandami w lasach kampinowskich. Podług zeznania jeńców z całej bandy uciekło zaledwie 40 ludzi; jazda nieprzajacielska wraz po przybyciu huzarów ukryła się i więcj jej niewiedzano.

Po tej rozprawie oddział poszedł na nocleg do wsi Lipki. Tu przybył do jen. Krüdnera essaul Kuleszew, który doniósł, iż jego partja kozaków obeszła z Zabobrowa przez półn-zachodnią część lasu, weszła do środka i natknęła się na niewielką partję powstańców, zapewne uciekających kawalerzystów, którzy zbierali trupy. Będąc napadnięci od kozaków, uciekli, zostawiając w ręku naszym 12 koni.

Trudno jest na pewno wiedzieć, jaka była liczba poległych powstańców, ponieważ walka miała miejsce na wielkiej przestrzeni w lesie; porównawszy jednak liczebność bandy z zeznaniem jeńców, można z pewnością twierdzić, iż zabitych było przynajmniej 150 ludzi. Ze strony wojska został zabity l. gw. grodzieńskiego pułku huzar korнет Remer i ranieni 2 strzelców 8 huzarów i jeden kozak. Oprócz kozaka i dwóch huzarów wszyscy inni, po opatrzeniu na placu boju zostali w szeregach.

Donosząc o tych działaniach jen. Krüdner zaświadcza, iż wszyscy którzy byli w utarczce, tak oficerowie jako też żołnierze, sumiennie wypełniali swój obowiązek i wszyscy bez wyjątku zasługują na pochwałę. Jako o szczegóły odznaczających się wspomniemy o pólkownikach Kurzakowie i Nolle, szt. kap. Procenko-Niewadomskim, szt. rotm. Iwanowie, porucznikach Primie, Cejmernie i podporuczniku Pocewiezu. (Inw. Ros.)

W „Inwalidzie rossyjskim“ czytamy: D. 5-ego kwietnia w samęj rzeczy, przedstawiciele dworów, londyńskiego, paryskiego i wiedeńskiego złożyli każdy osobno i w rozmaitych porze ноты od swych mocarstw. Z tego samego powodu otrzymane zostały ноты od rządów hiszpańskiego i szwedzkiego. Wkrótce spodziewamy się, iż będmemy mieli zręczność pomówić o treści rzeczonych нот, a tymczasem śpieszymy podzielić się, temi wiadomościami, które udało się nam zacerpnąć z wiadomości o d n y c h z r z e c i: lubo przedstawienia, zawierające się w tych notach są niejednostajne, lecz wszystkie one ułożone są w brzmieniu pokojowem, a niektóre nawet w przyjaznem.

CESARZ JEGO MOŚĆ Najmilościwiej raczył udarować w wydziale ministerjum spraw wewnętrznych orderem św. Anny 2-giej klasyj urzędnika do szczególnych poleceń przy petersburskim wojennym generał-gubernatorze radę kolegałnego ЛЕГО.

Rozkazem do ministerjum sprawiedliwości d. 13-go marca, mianowany został kowieński gubernjalny prokurator radca koleg. ZERWE prezesem tamecznej izby kryminalnej.

O uformowaniu w niektórych twierdzeniach Królestwa Polskiego osobnych pułków i batalionów. CESARZ JEGO MOŚĆ 26 zeszłego marca Najwyżej rozkazać raczył: 1) dla szyldwachowej i w ogóle garnizonowej służby w twierdzeniach Królestwa Polskiego uformować stałe miejscowe oddziały: w Nowogeorgiewsku „nowogeorgiewski pułk forteczny“ w składzie czterech batalionów; w Brześciu Litewskim — „brzeski-litewski pułk forteczny“, także z czterech batalionów; w Zamosciu — „zamoscki pułk forteczny z dwóch batalionów i w Inwawogradzie „inwawogradski batalion forteczny“. Bataliony wszystkie z czterech rot i bez obozu. 2) Skład i stopę utrzymania dla służących w rzeczonych oddziałach fortecznych określić osobnym etatem. 3) Następnie nieutrzymywać w Nowogeorgiewsku i Zamosciu osobnych batalionów straży wewnętrznej i wszystkie leżące na ostatnich obowiązkach, co do zarządu komendami, etapami, urlopowanymi niezdolnymi i innymi przedmiotami, stanowiącymi przeznaczenie straży wewnętrznej, — polecić pólkom fortecznym i batalionom, podług rozporządzenia, jakie będzie osobno wydane. 4) Wyżej wymieniane pułki i bataliony, wcielili do X-ego okręgu straży wewnętrznej z upodrzedzeniem generałowi okręgowemu; a pod zarządem komendantów mają zostawać na ogólnych zasadach, na jakich podlegają im wojska składające garnizony twierdz. 5) Wszystkim służącym w pułkach i batalionach fortecznych nadać prawa i przywileje służbowe, jakie mają w ogóle wojska armji. 6) Półki forteczne i batalion kompletować w ten sam sposób, jak i wojska armji w ogólności. (Rozk. min. woj. 28 mar. 1863 roku Nr. 98).

O ustanowieniu komendy żandarmerji w Dynaburgu, oraz o zwinięciu takowej w Peterhofie i Pawłowsku. CESARZ JEGO MOŚĆ Najwyżej rozkazać raczył: 1) W Dynaburgu ustanowić urząd żandarmskiego sztab-officera i komendę żandarmerji podług osobnego etatu, z tѣm; aby komenda takowa, również jak komenda żandarmerji białostocka, została pod zarządem sztab-officera żandarmerji w m. Dynaburgu. 2) Komendę i sztab-officera żandarmerji w Dynaburgu upodrzednić bezpośrednio zarządowi naczelnika 4-go okręgu korpusu żandarmerji. 3) Pawłowskie i peterhofskie komendy żandarmerji zwinąć. 4) Służących i konie pawłowskiej komendy przeznaczyć do nowo-utworzonej komendy w Dynaburgu. (Rozk. min. woj. 16 marca 1863 roku N. 81).

(**) Na tejże maple — o 25 w. na pół. wach. od Sierpea na lewym brzegu r. Wkry.

(***) Na drodze od Szczuczyna do Goniązła.

Na той же картѣ — въ 25-ти верстахъ къ с.-в. отъ Свири, берегу р. Вкра.

отъ изъ Щучина въ Гониоздъ.

Część Nieurzędowa.

Wilno, 15 kwietnia.

POGLĄD OGÓLNY.

Zgon angielskiego ministra wojny, barona Cornwalla Lewisa, jest prawdziwą stratą dla kraju. Był to mąż głębokiego rozumu, rozległych i dokładnych wiadomości, żelaznej pracy, a mianowicie takiej pracowitości, że nigdy najmniejszy cień nawię, niepokalanego jej blasku nie zaćmił. Zal powszechny narodu jest tym głębszy, że wszyscy widzieli w nim następcę lorda Palmerstona, kiedy ten pracą i latami niezłomny dotąd starzec, nakonieć stér rządu opuścić będzie musiał. Lord Canning, znakomity wielko-rządca Indji, lord Herbert przedostatni minister wojny, a dziś sir Lewis, w których lord Palmerston widział i kochał swoich następców, w ciągu dwóch lat zastąpił do grobu, pozostał mu tylko jeden z politycznych wychowawców pan Gladstone; świetnością wymowy wyższy od opłakiwanego dziś męża stanu, ale nieopromieniony takim urokiem najwyższej młoty, nieposiadający tak powszechnej miłości wszystkich ludzi politycznych, jaka była udziałem Jerzego Cornwalla Lewisa. Kiedy pasierż pierwszy przyniósł mu wiadomość o niepowrótnie stracie lorda Palmerstona, wpadł w smutną zadumę i z boleścią zawołał: młody jeden po drugim umierając, przyspieszają bieg mojej starości. Tak więc nadzieje kraju spoczęły dziś na panu Gladstone. Przedstawiony przezeń przed tygodniem budżet, którego główne podstawy czytelnicy nasi w dzisiejszym Kurjerze znajdują, zjednął mu znowu wdzięczność

spółzomków, bo pan Gladstone potrafił, przez głęboką znajomość skarbowości, pogodzić zniżenie podatków ciężących na niezamożne warstwy społeczeństwa, z wynalezieniem obfitych źródeł do podofiania niezbędnym potrzebom tak potężnego państwa, jakim jest Anglia.

Podaliśmy treść posiedzeń parlamentarycznych. Głównie dziś politykę angielską zajmują sprawy zewnętrzne; lecz oprócz przedmiotów wspólnych Anglii z innymi mocarstwami, obchodzi ją wyłącznie sprawa grecka a szczególnie, że nie powiem, najżywniejszy, przykry obrót, jaki przybierają stosunki ze Stanami Zjednoczonymi.

Co do trudności czynionych przez Danję w przyjęciu tronu hellenickiego, jużemy w przeszłym poglądzie o nich mówili, dziś czytelnicy znajdą nowe jeszcze przeszkody, lecz za przybyciem dopiero deputacji greckiej do Kopenhagi, powikłania ostatecznie rozwiązać się będą mogły.

Inaczej mają się rzeczy co do stosunków ze Stanami Zjednoczonymi. Rząd waszyngtoński oskarża kupców angielskich o dostarczanie zapasów bojowych oderwancom. Kilkakrotnie usiłowania statków angielskich, przebiecia się przez blokadę, rozstrzygły go do tego stopnia, że wydał rozkaz admirałowi Wilkes chwytania wszystkich okrętów podejrzanych, co też ten biegły marynarz natychmiast wykonał i zaczął nie tylko od wzięcia parostatku zwanego *Peterhoff*, ale zapowiedział, że podobnie postępować będzie ze wszystkimi okrętami pod flagą angielską. Wprawdzie

hr. Russell oświadczył: że okręta angielskie wysyłane z jednego portu neutralnego do drugiego, mogą być przez strony wojujące zatrzymywane, i stawione przed sądami morskimi, lecz admirał Wilkes nadał zbyt szeroki wykład temu oświadczeniu i chwycił okręta z portów angielskich wysyłane do Matamores, które wcale nie wchodziły w linję zablokowaną. Wiadomość o tem zatrwożyła główniejsze miasta portowe angielskie do tego stopnia, że okręt odbywający służbę pocztową między Anglią i Matamores zapowiedział, iż nie wypłynie inaczej na morze, jak kiedy minister spraw zagranicznych opatrzy go urzędową rekojmiją. Trwogę zwiększyła jeszcze ta okoliczność, że posel Stanów Zjednoczonych w Londynie pan Adams, posłany jest o wydawanie listów ochronnych pewnym okrętom, odmawia zaś ich innym. Ze zaś domyślają się, iż te listy otrzymują właśnie okręta dostarczające potrzebne bojowym Meksykanom, powstaje słusna obawa, aby to niepowikłano przyjaznych stosunków Anglii z Francją. Wkrótce zapewne, po otrzymaniu noty pana Seward żalającej się na budowanie statków wojennych, niewiadomo na czyj rachunek, na prywatnych warstwach angielskich, przyjdzie do wyjaśnienia tego przedmiotu, lecz stan rzeczy jest tak wyjątkowy, że na posiedzeniu izby gmin 23 kwietnia, p. Roebuck wyraził: iż lepsza byłaby już wojna, niż ponoszenie ciągłych krzywd ze strony rządu Stanów Zjednoczonych. Lord Palmerston tajemniczo odpowiedział, że jeszcze oznajmić nie może, jak rząd w tych

powikłaniach postąpi, a hr. Russell przyrzekł, w izbie lordów, przesłać przełożenia swoje gabinetowi waszyngtońskiemu. Jeżeli sprawda się podejrzenia kupców angielskich, że rząd amerykański, zawistnym okiem patrząc na wyprawę Francuzów do Meksyku, ułatwia dostarczanie broni Meksykanom, jeżeli nota pana Seward jest rzeczywiście tak ostrą, jak depesza telegraficzna new-yorska twierdzi, lękać się należy, aby do kłes Stany Zjednoczone nekających, nie przyłączyła się jeszcze nieprzyjaźń Anglii i Francji i przez następstwa swoje, nieopóźniła już i tak, jak z kamienia idącego wyzwolenia czarnych współbraci.

Ostatnie dzienniki przyniosły wiadomości, które w każdym innym czasie zasługiwałyby na głębszą uwagę; dziś w obec sprawy zwracającej ku sobie myśl całego cywilizowanego świata, te wiadomości zdają się być bezbarwnymi, a jednak nie zbywa im na prawdziwej doniosłości. Tak na przykład, na posiedzeniu izby poselskiej pruskiej dnia 22 kwietnia, pan Bismarck oświadczył: że rząd niegodzi się na roztrząsanie projektu do prawa o odpowiedzialności ministrów, bo poczytuje za niezbędny warunek, przejęcie wprzód ustawy zasadniczej i wyjaśnić w niej miejsca, o których wykład władza dotąd jeszcze porozumieć się nie może z przedstawicielstwem narodowem. Według powszechnego przekonania, izba zważyć nie będzie na opór p. von Bismarck i zagłosuje prawo odpowiedzialności, czyli co jedno znaczy, że już istniejący tak wybitnie rozbrat między

dzy gabinetem i narodem, jeszcze niebezpieczniejszym uczyni.

W Danji w przyszły czwartek t. j. dnia 23 kwietnia, sejm nadzwyczajnie zwołany rozpoczął swoje czynności. — Król Fryderyk VII, widząc, że Prusy domowemu zatargami wchrznie i do zewnętrznego działania niepochope, pozwalają sprawie księstw duńsko-niemieckich marnieć, postanowił niezważać na przełożenia wiedeńskie, berlińskie i frankfurckie, ale przebojem Szlezwig do Danji wcielić i od Holstyni granicę celną odgrodzić. Poselstwo królewskie na sejmie odczytane, objawia nieodzowny zamiar to postanowienie w życie wprowadzić. Jakoż w obec obojętności pana von Bismarck na wszystko, co przechodzi obręby jego feodalnych dążeń, Danja widzi najdogodniejszą porę, do narzucenia przemocą, czego nigdy w drodze prawa osiągnąć by niezdolała.

Do pożądanych wiadomości należy, że rząd badeński uznał królestwo włoskie, do smutnych, że dzikość muzułmańska znowu srożyć się poczęła nad chrześcijanami, bo w Trebinji głównem mieście Hercegowiny dziś tydzień dnia 21 kwietnia, 400 Turków napadło na szkołę, pozabijało uczące się tam dzieci i dom obróciło w perzynę; ludność do rozpacz przywiedziona tem okrucieństwem, rzuciła się do broni, tak, że przeprowadzane konsulem francuzkiem przez Łukasza Wukłłowicza powstanie Słowian południowych wkrótce ziścić się może!

IZABELLA.

PRZEZ PANIĄ WOOD.

(Przekład z angielskiego.)

(Dalszy ciąg, ob. N. 39).

XVII.

Upłynęło dwa lata. Gdyby nie Kornelja, Izabella byłaby zupełnie szczęśliwą, ale osoba ta, mieszkając ciągle w East-Line zatrzymała wszystkim życie. Prawda, że na pozór była zawsze z wielkim szacunkiem dla Izabelli, ale w rzeczywistości panowała nad wszystkiem. Izabellę obróciła w lalkę, zmieniając jej rozkazy, nie wypełniając jej żądań, krytykując wszystkie jej postęпки tajemnie i z nieublaganym despotyzmem. Biedna Izabella, tak dobra, z tak czułym sercem i delikatnym charakterem, nie mogła myśleć nawet o walce z kochanką tak prostą i silnego charakteru. We własnym domu dźwigała jarzmo, które na nią włożyła Kornelja. Carlisle nie podobnego nie podejrzewał. Odając się coraz więcej swym prawnym zajęciom, które się stopniowo zwiększały, ranki tylko i wieczory przepędzał w domu, i to zwykle z żoną.

Raz jednak przyszło do nieporozumienia z powodu przeciwnych rozkazów, które wydały obie gospodynie. W domu zrobił się nieporządek. Kornelja odwołała swój rozkaz bardzo niechętnie. Izabella powiedziała nakoniec mężowi, że byłaby szczęśliwsza, gdyby pozostała sama. Carlisle zaraz poprosił siostry, ażeby się natychmiast przeniosła do swego domu. Wówczas panna Kornelja odszukała Izabellę i pytała ją, w czymby zawiniła przed nią i czy dom w East-Line jest już tak mały, że ona dla siebie nie może znaleźć miejsca. Izabella, która się lekła zasmucić nawet największego nieprzyjaciela, sama zaczęła przeproszać Kornelję i prosiła męża, ażeby zapomniał o tem, co mu powiedziała. O przeniesieniu się więc nie było już mowy.

Nie było dnia, żeby Kornelja nie napomknęła, ile brat jej zaszkodził sobie żeniąc się z nią i jak wielkie miał z powodu tego wydatki. Serce Izabelli ścisnęło się i zaczęła z rozpaczą myśleć, że jest pijawką wysysającą wszystkie zasoby Carlisa. Kiedy lord Mount-Severn odwiedził ją na Boże narodzenie z synem swoim, małym Wiljamek, Izabella spytała go: czy to prawda, że Carlisle żeniąc się z nią naraził na ogromne wydatki i że utrzymanie domu przewyższa jego środki. Na nieszczęście lord Mount-Severn sam był tego zdania i radził, ażeby Izabella szanowała wspaniałomyślność męża. Od tej chwili Izabella postanowiła znosić mężnie wszystkie nieprzyjemności, jakie ją ze strony Kornelji spotkać mogły.

Pewnego razu, było to w lutym, Kornelja wybuchnęła gniewem na służących za jakąś nieakuratność. Po burzy nastąpiła cisza. Izabella smutna i rozdrażniona przerwała milczenie, mówiąc raczej do siebie niż do Kornelji.

— Dla czego to teraz nie wieczór?

— A na cóż on tobie?

— Archibald byłby wówczas w domu.

Kornelja mruknęła, była niezadowolona.

— Zdajesz się być bardzo zmęczoną, Izabello?

— I bardzo.

— Weale mię to nie dziwi. Umariałbym ze zmęczenia, gdybym cały dzień nie nie robiła. Toby mnie wpędziło do grobu.

— Ale kiedy niema co robić.

— Znalazłoby się cokolwiek. Trzeba tylko chcieć. Pomógłabyś mnie obrobić serwetki.

— Ja mam obrobić serwetki? — zawołała Izabella.

— Mogłabyś i coś gorszego robić — z gniewem powiedziała Kornelja.

— Ależ nie umiem tego robić.

— Każdy z początku nie umie. Podług mnie, prędzejbyś zaczęła szyć trzewiki, aniżeli bym miała siedzieć z założonymi rękami. Tracić czas na próżno, to grzech.

— Przytęm jestem niezdrową, najmniejsze wysilenie mnie męczy.

— A więc idź na przechadzkę. Nuda szkodzi zdrowiu.

— Archibald prosił, ażeby bez niego nie jeździła. On wie, że przy nim nie przeleknę się, gdy konie uniosą.

— Zdaje mi się, że od niejakiego czasu stałaś się bardzo wymyślną.

— Tak jest, sama to widzę — odpowiedziała z dobrocią Izabella — ale to przejdzie, jak tylko się urodzi dziecko. O! wówczas nudzić się nie będę! Tyle wówczas będę miała zajęcia.

— Poczekajmy — powiedziała Kornelja z westchnieniem.

— Patrz, kłóży temu uwierzył, wszak to Archibald! Dla czego on wraca o tej porze?

— Przyszedłem — rzekł Carlisle z cicha, — powieść cię na przechadzkę.

— A gdzie to wyjeżdżacie? — spytała Kornelja.

— Na przechadzkę.

— Na przechadzkę! — powtórzyła zdziwiona Kornelja. — Niema co mówić, dobrze prowadzi interesy.

Podobne sceny nieraz się powtarzały... Pewnego kwietniowego poranku, jutrzienka świeciła swym szarawym światłem. W buduarze Izabelli siedziała Joice przed suto palącym się ogniem na kominku; ręce jej były z boleścią skrzyżowane na piersi, po twarzy lzy płynęły obficie. Joice była przelekniona i dała sobie słowo, nigdy niebyć obecną przy mężnariach rodziców. W sąsiednim pokoju, leżała Izabella śmiertelnie chora.

Drzwi od korytarza otworzyły się i weszła Kornelja. Zapewne pierwszy raz w życiu tak ostrożnie chodziła. Usiadła po cichu i Joice zauważyła, że twarz jej była bladą jak ta jutrzienka, która oświecała pokój.

— Joice — zapytała ona po cichu — czy jest niebezpieczeństwo?

— O pan! zdaje mi się, że niema; ale serce pęka, słuchając, a także okropnie musi być cierpieć?

— Przekleństwo to ciąży nad całą plcią naszą. My z tobą Joice możemy się cieszyć, żeśmy uniknęły tego.

Joice — dodała — mam nadzieję, że nie-

ma niebezpieczeństwa. Nie chciałabym, gdyby ona umarła.

Kornelja mówiła to głosem drżącym. Lekła się zapewne wyrzutów sumienia, w razie śmierci bratowej, ciężkich wyrzutów przypominających jej bezustanku, że mogłaby ten krótki czas pozycia Izabelli z mężem uprzyjemnić, gdy tymczasem zamknęła serce swoje na skargi młodej matki. To zapewne ją wzruszało i dla tego na twarzy jej odbijała się trwoga i niepokój.

— Jest niebezpieczeństwo Joice! Czyż nie wiesz, że posłano po doktora? Gdzież były twoje długie uszy, kiedyś nie słyszałaś jak pojechał posłaniec? A ja słyszałam i nigdy niezapomnę, gdyż to nie niemało przeraziło.

Joice nie odpowiadała; milczenie przezywane było krzykiem, który dolatywał z przyległego pokoju. Kornelja wstała: natężając wyobraźnię, można byłoby przypuścić nawet, że ona drżała.

— Nie mogę dłużej wytrzymać, Joice, lepiej nie wejść; wszak jej nie pomogę. Pójdę do swego pokoju.

— I mnie to samo poradził doktor — powiedziała Joice.

— Sądzę — rzekł doktor do Carlisle, — że warto posłać po księdza Littla, z kościoła ś-go Judy.

Na te słowa Carlisle wydał okrzyk rozpacz.

— Wszak to nie dla żony pańskiej — z pośpiechem dodał doktor. — Mówię o dziecku. Jeżeli mu nie sądzono żyć, niech zostanie przynajmniej ta pociecha, że było ochrzczone.

Zbliżał się wieczór. Ksiądz Little, Carlisle i Kornelja zabrali się w buduarze, gdzie już stała na stole, śliczna fajansowa chrzcielnica, w której miano kąpać dziecko. Joice blada ze wzruszenia, wniosła coś zawiniętego we flaneli.

Obrządek się zaczął. Ksiądz wziął dziecko.

— Imię? — zapytał ksiądz

— Wiljam.

Carlisle wiedział, jaką wartość przywiązywała Izabella do tego imienia. Ksiądz umaczał palce w wodzie.

Joice zmięszana powiedziała Carlisle:

— Ależ to dziewczynka. Zdaje się, że panu o tem mówiła; nigdy się tak jak dziś nie zapominałam.

— Dajcież dziecku imię — powiedział ksiądz po krótkim milczeniu.

— Izabella-Lucja, — rzekł Carlisle.

Na te słowa, Kornelja nie mogła powstrzymać swego zdziwienia i gniewu. Sądziła, że dziecku dadzą jej imię, ale Carlisle wołał mu dać imię swjej żony i matki.

Wieczorem ledwie Carlisle mógł się widzieć z żoną. Izabella zauważyła wzruszenie jego, i słaby uśmiech pokazał się na jej ustach.

— Dziękujmy Bogu, Archibaldzie, wszystko skończono; ażeby dostatecznie czuć całą wdzięczność, trzeba przejść przez taką próbę.

— To prawda, teraz tylko wiem co jest wdzięczność.

— Dla czego nie usiądziesz przy mnie?

— Bardzo bym chciał tego, ale do-

ktor pozwolił mi tylko cztery minuty być z tobą. I teraz stoi przy drzwiach z zegarkiem w ręku.

Carlisle mówił prawdę. Gorliwy doktor przerwał tylko co zaczęta rozmowę.

Dziecię żyło i obiecywało żyć. Trzeba mu było wyszukać niańki. Wybór padł na Wilson, służącą pani Gar. Gdyby nie długi język, lepszej trudno znaleźć, mówiła Kornelja.

Tegoż samego dnia, kiedy Wilson została niańką, Izabella leżała na kanapie w swoim pokoju. Spała, a przynajmniej zdawało się wszystkim, że spała. W rzeczy zaś samą była pogrążoną w stan pół senny, pół marzący, stan, tak dobrze znany ludziom osłabionym i chorem na gorączkę. Nagle ze stanu tego wyrwał ją wymówione jej imię, w przyległym pokoju, gdzie była Joice i Wilson, jedna ze śpiącym dzieckiem na ręku, druga z robotą. Drzwi były przyknięte.

— Żle z nią — powiedziała Wilson.

— Z kim? — spytała Joice.

— Z ledi. Podobna do tych, które nigdy nie powstają z choroby.

— Gdybyś ją widziała tydzień temu, nie mówiłabyś, że ledi jest w niebezpieczeństwie.

— Ach, czy wiesz kochana, kto będzie się cieszyć, jeśli się co stanie?

— Co za głupstwo! — rzekła Joice z surowością.

— Mów sobie co chcesz, a cieszyć się będą. Mogę cię zapewnić, że ona chwyci swą zdobycz. Tym razem już już się nie zawiedzie. A czy wiesz, że ona dziś więcej niż kiedykolwiek w nim zakochana?

— Wszystko to czeze gawędy. W East-Line mówią o tem i tak owak. Pan Carlisle weale o niej nie myśli.

— Ty nie wiesz, a ja coś widziałam, Joice. Widziałam, jak on ją pocałował.

— Wielka rzecz! pocałunek nie nie znaczy.

— To pewna. Młody człowiek nigdy nie opuści zręczności pocałować cichaczem. On jej też darował łańcużek z medaljonem.

— Ale komu? — zapytała Joice, nie chcąc dłużej mówić o tem.

— Pytasz mnie, komu? pannie Barbarze. Ona podobno śpi z łańcużkiem tym na szyi.

— Oto głupia!

— Raz była nawet miłośna schadzka.

— I ty do niej należałaś? — ironicznie spytała Joice.

— Ma się rozumieć. Ten sknera sędzia, nigdy niepozwała żadnemu młodzieńcowi wejść do domu, a w ich znakomitym ogrodzie, gdzie najwyższą rośliną jest kapusta, niema gdzie pomówić tajemnie. Trzeba więc chęć niechcąć oczekiwać przyjaciela pod drzewami, które rosną koło domu. Raz więc pod temi drzewami oczekuję pewnego niegodziwca, który mnie zdradził i ożenił się ze służącą z traktjeru. W tem nadchodzi Carlisle i Barbara. Barbara chciała, żeby on wszedł, ale Carlisle się nie zgodził i zostali przy ogrodzeniu. Mówili o medaljonie, o włosach, które Carlisle przyrzekł jej darować. Lekłam się narobić szalestu

i dla tego dobrze nie mogłam słyszeć ich rozmowy. Scena była w całym znaczeniu miłosna.

— Co z ciebie za gaduła!

— W kilka dni potem Kornelja przyjechała oznajmić o ślubie brata. Barbara poszła do swego pokoju. Słyszę krzyk, łkanie. Ach Joice, gdybym nie znała ilości, tobym ją uczuła w tej chwili. Barbara leżała na dywanie, konwulsyjnie ściskając ręce, bladą była jak śmierć.

— Ależ ona całkiem zwarjowała, jeżeli śmie jeszcze go kochać! — powiedziała Joice z oburzeniem.

— Tak, prawdziwa warjatka, jeszcze i dotąd go kocha. Kryje się za drzewa, czatuje nań kiedy ma przechodzić. Nie jedno nieszczęście robi ją taką smutną, ale i zazdrość ku ledi Izabelli. Wierz mnie Joice, że ten jeden rok zmienił ją do niepoznania. Jeżeli Carlislewemu sprzykry się ledi...

— Dosyć tego! zapominasz się — z żywocią przerwała Joice.

— Cóżem winna, że mówię prawdę. Mężczyźni tacy wietrzni! Mężowie gorsi od kochanków, to pewna! Mów sobie co chcesz, ale jeżeli się z ledi co złego stanie, Barbara zajmie jej miejsce...

Izabella nie straciła ani słowa z tej rozmowy. Wrażenie, jakie te plotki robiły na nią, zależało od stanu jej zdrowia. Możeby pogardziła niemi, będąc zdrową; ale na osłabionej gorączką i maligną plotki te podziały.

— O Archibaldzie, Archibaldzie! — zawołała ona do wchodzącego męża, — nie żeni się z nią, bo mnie i w grobie nie da spokoju.

Carlisle, widząc jej twarz bladą, pokrytą czerwonymi plamami, jej oczy błyszczące gorączkowym ogniem, sam nie wiedział co myśleć.

— Ona będzie męczyć dziecko moje! — mówiła Izabella — pozbawi e twój miłości, zmusi zapomnieć o mnie!

— Mówisz w malignie Izabello — powiedział z dobrocią. — Uspokój się, przyjdź do siebie.

— Myśl ta, że ona będzie żoną twoją, dlawi i zabija mnie. Przrzecz mi, że się nigdy z nią nie ożenisz.

— Nie pojmuję cię, Izabello, z kim mogę się ożenić? Wszak ty jesteś moją żoną.

— A jeżeli umrę? — wszak mogę umrzeć. Wówczas druga zajmie miejsce moje.

— O kim mówisz Izabello?

— O Barbarze Gar.

Carlisle zmarszczył brwi, był przerażony i rozgniewany.

— Musisz mi powiedzieć Izabello, skąd ci przyszły do głowy te myśli.

— Ale ona cię kocha!

— W takim razie jest nierozsądną dziewczyną; sądziłem, że ma więcej zdrowego rozumu. Kobieta jest straconą od chwili, gdy się zakocha w człowieku, który dla niej nie jest ważnym. Ale któż cię buntuje przeciwko mnie?

— Miewam, Archibaldzie, okropne sny, szczególnie w gorączkowych poobiednich godzinach. Wówczas nie mogę odróżnić rzeczywistości od złudzenia.

Odpowiedź była zawilą, chociaż dobrze określała stan zdrowia Izabelli.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Włochy.

Tu r y n 15 kwietnia. Mimo pozory, rzeczywiste niema istotnego w obawach rzekomego ruchu stronnictwa działania na pograniczu Wenecji i Tyrolu południowego. Odbite w ostatnich czasach wybory, w kilku obwodach, zapewniły dla parlamentu posłów, których dotychczasowe postępowanie jest najlepszą rękojmią bezstronności i umiarkowania ich przekonań. W Modica, obwodzie dawniej przedstawianym przez republikanina Alberta Mario, został wybrany p. Papa, człowiek młody, pełen zapału i patrioty szczerze przywiązany do ustanowienia konstytucyj. Ten postępek zasługuje na szczególną wzmiankę.

P. Farini, tchnący apopleksją, przez kilka godzin nie mógł wrócić do zmysłów; wpadł potem w nadzwyczajne osłabienie, które wznieca największe obawy o życie tego znakomitego męża stanu.

Rozbiegła się wieść, że umowa o drogi żelazne kalabrijsko-sycylijskie, podpisana została z panem Karolem Laffitte i spółką; nie jeszcze ostatecznie w tej mierze nie postanowiono, p. Laffitte udał się do Florencji, gdzie znajduje się teraz p. Menabrea, minister robót publicznych przy boku królewskim.

P. Minghetti ma dziś wrócić dla objęcia kierunku spraw, a p. Peruzzi musi opóźnić o jeden dzień swój wyjazd do Florencji; bo rozbiór ostatnich rozdziałów wydziału spraw wewnętrznych, nie został jeszcze zakończony.

Siano się wczoraj, z mniej lub więcej szczerą dobroduszością niektórych członków skrajnej lewicy, którzy w widokach oszczędności radzili znieść posady urzędników bezpieczeństwa publicznego w krajach neapolitańskich, na wzór tego, co uczyniono w Toskanji. Może wkrótce ci panowie poradzą także, przez oszczędność, zwinięcie wojska prawidłowego!

Gmina florencka wyznaczyła sumę 100,000 fr. na posadę kościoła Santa-Maria del Fiore. Strzeżnictwo narodowe jutro ma być otwarte; prezydencja towarzystwa ogłosiła już programat, obejmujący nagrody dla najdzielniejszych strzelców.

Król dał osobne posłuchanie baronowi Ricassoli, który uchylił się przed Florencją ze swego zamku Broglio. W przyszły poniedziałek będzie wielki bal w pałacu Pitti.

Zdaje się, że książę Piemontu wkrótce rozpocznie dwu lub 3 miesięczną podróż. Nie słychać jeszcze o żadnych szczegółach w tym względzie; krąży wprawdzie jakieś domysły o małżeństwie, ale zdaje się jeszcze przedwczesne.

P s z a z Wenecji, że dziennik weroński ogłosił mowę hrabiego Bembo, mianą na ostatniej konferencji odbytej w Wiedniu pod przewodnictwem pana Scherlinga; przy obradach nad statutem ziemskim weneckim, hrabia Bembo więcej powiedział niż przystało na człowieka szczerze oddanego panowaniu austriackiemu, a mniej niż był powinien jako Włoch i Weneccjanin. Wszakże wyznania jego o radzie są nieocenione, nikt niema prawa podawać w wątpliwość ich rzetelności, tylko że hrabia Bembo oszukał się w tym razie, chcąc oszczędzić i kózla i kapustę. Hrabia Bembo musiał niepodobać się Austrii, a ani na włos nie usprawiedliwił się przed Włochami.

„Gazeta medjołańska“ d. 15 kwietnia donosi, że składka na rodziny zubożone przez zbójstwo, przeszła już 2 miliony franków.

Dziennik „Italia“ d. 16 kwietnia pisze, że dozorca więzień w zamku S-go Michała w Rzymie uciekł, zabrawszy z sobą papiery wszystkich spraw politycznych i przybył do Rieti.

Tu r y n 16 kwietnia. Piechota legji węgierskiej przeprowadzona została z Aleksandrii do Ankony i Sinigaglij. Samo z siebie, że ten rozkaz ministra wojny, czysto administracyjny, da powód do rozmaitych pogłosek.

Mówią, że margrabia Serra-Cassano ma być następcą na posadzie ministra marynarki margrabiego di Negro. P. Serra-Cassano był jenerałem sekretarzem wczoraj, kiedy hr. Cavour objął był zarząd marynarki sardyńskiej. Okoliczności zmieniły się; ale margrabia Serra mógłby przez doświadczenie, jakiego nabył w tym wydziale podnieść stan marynarki włoskiej.

Sprawozdanie komisji budżetowej, o wydziale marynarki, obudziło uwagę izby i boleśnie kraj zasmuciło. Wzruszał wołają o śledztwo, aby raz przynajmniej rzecz wyjaśnić! Nie należy odmawiać tego narodowi, który nigdy nie szczędził żadnych poświęceń; jeżeli chce zysków osobistych uniósł ludzi niegodziwych na frymarki, niech sprawiedliwość biegnie swój bierze.

Przy pomocy marynarki angielskiej, protastek Kairo, własność spółki bezimienniej żegluga między Ankona i Aleksandrią, który rozbił się niedaleko Korfu, został zupełnie na nowo wyprzedzony i mógł wyjść na morze.

Połączenie banku tokańskiego z piemontem już nastąpiło, co do podobnego złączenia się w jedno banku neapolitańskiego, nie jeszcze nie postanowiono.

Minister spraw wewnętrznych wysłał margrabie Fryderyka Della Valle Casanova do Włoch południowych dla urządzenia gwardji narodowej w Benewencie, aby też gwardja, razem z wojskiem królewskim pracowała nad wyplenieniem zbrojactwa. Margrabia Casanova, jeden z pierwszych panów neapolitańskich, nie zważając na gniew Ferdynanda de Bourbon, pośpieszył w kwietniu 1859 do wojska piemontkiego i, jak prosty ochotnik, odbył w jego szeregach wyprawę lombardzką.

Francja.

P a r y ż 11 kwietnia. Ks. Darboy obejmie stolicę arcybiskupią paryską dnia 22 kwietnia.

— Rozdane zostały dziś w izbie poselskiej projekta, ściągające się do umów pozawieranych przez rząd ze spółkami dróg żelaznych: morza śródziemnego, orleańskiej, zachodniej i wschodniej, co przyjęto z wielkim zadowoleniem. Izba ucieszyła się nadzwyczaj, z przedstawienia jednego z tych projektów, dowodzącego, że rząd bynajmniej nie myśli o zaniechaniu Algierji, ponieważ przyjmując na siebie rękojmię za odsetki od 80 milionów, summy potrzebnej na zbudowanie dróg algierskich. Prócz tego, czas zrazu zakreślony na lat 40, przedłużony został do 92; rząd zaczyna wówczas należąc do podziału zysków, kiedy czysty dochód przewyższył ośm set sta, po odciążeniu rozchodowanej iszczyzny.

Usprawiedliwienie przed izbą rzeczowego projektu zamyka się następującymi słowami: „Rząd ma nadzieję, że środki powierzone potężnej spółce, zapewnią powodzenie przedsięwzięcia, z którym ściśle jest związana rolnicza i handlowa przyszłość naszej osady.

„Osadnicy i przemysłowcy przyjmują ten projekt z wdzięcznością, w chwili zaś, w której senat ma rozstrząsać podstawy własności miejscowej, znajdują oni zapewne nowy dowód troskliwości, z jaką cesarz czuwa nad ich dobrem i nad rozwojem własności algierskiej.“

Po rozdaniu tych projektów, rozdano też projekt do prawa uzupełniającego kredytu zarządu na rok 1863. Rieczony projekt składa cały tom, summa zaś żądana wynosi 88,120,050 franków. Przystąpiono z kolei do rozbioru prawa o sprostowaniach kodeksu karnego. Wielu mówców zabierało głosy, ale żaden z nich nie odwołał się do wykładu i wniosłości myśli, jakie p. Juliusz Favre wczoraj rozwinął. Prawo zostało zagłosowane.

— Podług listów otrzymanych z Aleksandrii, sułtan ma wydać pochwalny firman do wicekróla egipskiego a w nim wyraził zadowolenie z zekopania między-morza suezkiego.

— Droga żelazna z Tulonu do Nizy, już jest bliska ukończenia, pozostaje bowiem niewiele, jak 12 kilometrów, a i na tej przestrzeni główne roboty już są załatwione.

P a r y ż 12 kwietnia. Spółka między-morza suezkiego pokłada wielkie nadzieje na wicekróla egipskiego Izmahila-Paszy i niewątpliwie wkrótce firman potwierdzający jej wielkie przedsięwzięcie, na który czeka już od tak dawna, zostanie podpisanym.

— Kapitał francuszy pożyczony w tych dniach rządowi księstw rumańskich 50 milionów franków; największą część tej summy ma być użyta na zaprowadzenie ziemskiego kredytowego towarzystwa.

— Wczoraj senat rozstrząsał uchwałę tycającą się Algierji. Zdania w tej mierze są bardzo rozróżnione; ale uchwała przez wzgląd na cesarza będzie przyjęta. Na następnym posiedzeniu, dadzą się słyszeć pp. Michał Chevalier i Dupin starszy.

P a r y ż 14 kwietnia. Dziennik France donosi, że jenerał Bazaine wykonał dane sobie poruczenie i przeszedł przez dolinę Saint-Martin w taki sposób, że między Cholałą i Puebla, rozłożył swe siły pod tym ostatnim miastem od strony Mexico.

Jenerał Douay posunął się z Tepeaca na Amozoe; jenerał zaś Forey przedsięwziął wszystkie potrzebne rozporządzenia, aby otworzyć ogień przeciw twierdzy dnia 16 marca, to jest w rocznicę urodzin następcy tronu. Pierwsze uderzenie będzie wymierzone na bastion Garita.

— Dziennik Patrie pisze dnia 14 kwietnia: Książka Klotylda ma towarzyszyć mężowi w podróży do Egiptu. Książka Napoleon w tej wycieczce czysto naukowej, zabiera z sobą w liczbie innych współpracowników, pana Schefer pierwszego cesarskiego sekretarza, tłumacza języków wschodnich.

— Monitor powszechny dnia 13 kwietnia umieścił obszernie sprawozdanie ministra stanu, hr. Aleksandra Walewskiego, poprzedzające projekt do prawa: o własności literackiej i artystycznej. Pomieniony projekt składający się ze 36 artykułów, odesłany został do rady stanu.

P a r y ż, 14 kwietnia. Cesarz przybył dziś w towarzystwie kilku osób ze swego orszaku do dworca kolei żelaznej Saint-Germain, gdzie pan zatrzymał się w sali ogólnej, wziął w kassie dla siebie i towarzyszących sobie, bilety 1-jej klasy. Przez pewny czas nikt go nie poznał, aż na koniec p. Julien, dyrektor spółki zachodniej, ostrzeżony o znajdowaniu się cesarza, nadbiegł, nie dawszy sobie nawet czasu do wdziania mundur i chciał natychmiast przygotować osobny wagon. Cesarz odmówił i poprzestał na wzięciu zwyczajnych miejsc w wagonie ogólnym dla siebie i swego orszaku. Odbił więc drogę do Saint-Germain tym pociągami, który jak zwykle zatrzymywał się na wszystkich stacjach. Oddzielny wagon przygotowany tylko został na powrót cesarski, staniem pana Julien, któremu cesarz kazał z sobą wsiąść do powozu.

— Mówią, że wyjazd księcia Napoleona i księżny Klotyldy, stanowczo jest naznaczony na przyszłą sobotę.

— Monitor powszechny ogłasza wykaz dochodów państwa za pierwsze trzy miesiące bieżącego roku i porównawcy je z dochodami odpowiednich okresów w latach 1861 i 1862-m.

Powiększenie przychodów skarbu wynosi 12,694,000 fr. więcej, niż w roku 1862-m; a 41,194,000 fr. więcej niż w 1861-m. Te liczby najlepiej przekonują, jak rzeczywisty i ciągły jest postęp bogactwa narodowego, którego rozwoju zdaje się, że ani przesilenia ani wojny, ani nieurodzaj wstrzymać nie mogą.

Do tego wzrostu ogólnego przyczyniają się wszystkie źródła dochodu: opłata od wpisów, stepła wyniosła 7,000,000 więcej jak w pierwszym 3-ich miesiącach roku przeszłego. Ogół dochodów celnych, przywozowych, podniósł się do trzech milionów; prawda, że opłaty od cukru i francuskiego i obcego spowodowały to powiększenie i że dochód od przywozu rozmaitych towarów zmniejszył się o 1,300,000 fran. Ale za to opłaty wywozowe, które z summy 644,000 fr. w 1861-m spadły były do 187,000 fr. w r. 1862-m; podniosły się od stycznia w 1863-m do 304,000 fr.; a i ten wypadek jest oczywistą skazówką polepszenia nie tylko naszego handlu zewnętrznego, ale i nowego ruchu pracy narodowej.

Główny wzrost okazał dochód od napojów

1,784,000; od wyrobu cukru krajowego blisko na 4,000,000; ze sprzedaży tytoniu na 2,250,000 fr.

Wpływ podatku od nieruchomości wyniósł w ciągu pierwszych 3 miesięcy 115,392,000 fr.

W ogóle, mówi dziennik France, świetne położenie dochodów krajowych, przewyższające budżetowe przewidzenia w tak uderzających rozmiarach i świadczące o pomyślności ogólnej, powinno ucieszyć każde obywatelskie serce i utrwalić w przekonaniu, że wkrótce przyjdzie do równowagi skarbowej.

— Komisja zajmująca się rozstrząśnieniem projektu do prawa mającego na celu powiększenie ram głównego sztabu marynarki, jednomyślnie oświadczyła wczoraj, że projekt przyjmuje. Podług niego flota ma być zwiększona trzema wice-admirałami, 6-ciu kontr-admirałami, 15-tu kapitanami okrętowymi i 30-tu kapitanami fregat.

Książka Napoleon odbywać będzie podróż po Egipcie pod nazwiskiem hrabiego Mendon.

— P a r y ż, 17 kwietnia. Potwierdza się, że ciało prawodawcze ukończy swoje prace w sobotę d. 9 maja, wybory zaś rozpoczną się albo w niedzielę 31 maja, albo w następną niedzielę 7 czerwca.

P a r y ż, 16 kwietnia. Ciało prawodawcze nie przestaje głosować wielkiej ilości projektów do praw mniej obchodzących ogół kraju i wyznaczać komisji do rozstrząśnienia innych projektów tegoż rodzaju. Jest to prawdziwa beczka Danaida, zawsze próżna i zawsze zao-w pełna, a obecnie tak pełna, że izba będzie potrzebować nowego przedłużenia aż do 10-go maja, żeby ułatwić wszystko co ma dziś pod ręką. Książka Lavigier, biskup w Nancy, złoży przysięgę w ręku cesarza w przyszłą niedzielę. Książka Darboy, arcy-biskup paryski otrzymał od cesarza w infule i pastorał ozdobiony drogiem kamieniami; użyje ich przy pierwszych celebrach w kościele Najświętszej Panny.

— Z powodu uszkodzeń, jakich doznał na morzu jacht Hieronim-Napoleon, wyjazd księcia Napoleona opóźniony został przynajmniej do przyszłej środy.

Podług ostatnich wiadomości, które rozbiegły się o wyborach, rząd postanowił wszędzie czuwać nad niemi i to tak dalece, że nawet w razie spółubiegania się dwóch kandydatów równie życzliwych, ma objawiać któremu z nich daje pierwszeństwo.

Coraz gęściej mówią o pojedynku między hrabią Branicim, przyjacielem księcia Napoleona i synem margrabiego Wielopolskiego. Zapewniają, że z obu stron przystąpiono już do wyboru sekundantów i miejsca pojedynku, rzecz prosta, że za granicami Francji.

Pojedynek między hrabią Branicim i hrabią Zygmuntom Wielopolskim ma odbyć się w Szwajcarii.

P a r y ż 18 kwietnia. Poseł angielski w Atenach, sir Henryk Elliot, znajduje się w tej chwili w Paryżu i widział się już z panem Drouyn de Lhuys. Mówią, że przedstawił mu najpospieszniejszy obraz stanu Grecji; miał nawet powiedzieć, że byłoby szaleństwem ze strony księcia duńskiego przyjęcie korony greckiej, jeżeli państwa, które to obchodzą, nie opatrzą go w dostateczne siły do utrzymania spokojności, bo wojsko i policja helleńska bynajmniej temu nie podolają.

Według otrzymanej dziś w Paryżu depezy, sułtan uda się; wprost z Aleksandrii do Smyrny. Podejrzewają tu wpływ angielski, który sprawił, że Abdul-Azis zaniechał obejścia kanału Suezkiego i podróży do Syrii.

Mówią, że w wysokich sferach panuje wielkie niezadowolenie przeciw jenerałowi Forey, z tego powodu, że nie spełnił planu z góry określonego i nie poszedł wprost na Mexico, pomijając Puebla. Wiadomo, że jenerał Forey, w skutek rady wojennej, postanowił naprzód opanować twierdzę, pod którą wojsko poniosło porażkę, a później dopiero pójść na stolicę meksykańską.

P. Achilles Fould rozesał okólnik do zarządów komor celnych i skarbowych, polecając wybrać zdolnych urzędników, dla przydziału ich jednemu z głównych poborów, któremu poruczona zostanie organizacja wszystkich części należącego zarządu skarbowego w kraju meksykańskim, skoro wojsko opanuje stolicę.

Anglia.

Parlament angielski

Izba gmin, posiedzenie 13 kwietnia. Po zajęciu krzesła przez prezydenta o godzinie 4-jej, p. Gregory uprzedza izbę, że d. 1 maja zwróci jej uwagę na położenie Turcji, a mianowicie na bombardowanie Belgradu. Zaczyni członkę uprzedza, że w przyszły poniedziałek zapyta głównego sekretarza Irlandji, czy rozstrząsał doniesienia dozorców, o nędzy istniejącej w hrabstwie Galway i okolicznych powiatach i czy doniesienia złoży na stole izby?

P. Ferrand uprzedza izbę, że zażąda jutro pozwolenia od pierwszego lorda podskarbstwa, na przedstawienie w przyszły poniedziałek wniosku o nędzy powiatów bawelnicznych. Naznacza dzień tak bliski z powodu powszechniej niespokojności w tej mierze.

— Izba Lordów, posiedzenie 14 kwietnia. H. Malmesbury zawiadamia izbę, że w przyszły czwartek wystąpi z interpellacją tycającą się korony greckiej i stanu mniemania powszechnego na wyspach Jońskich.

— Izba gmin d. 14 kwietnia. Lord R. Montagu zapytuje podsekretarza stanu spraw zagranicznych, czy rząd królowej złoży na stole iże odpisy papierów, na mocy których kazał zabrać statek Aleksandra i Liverpool?

P. Layard. Ponieważ ta sprawa jest jeszcze w drodze badania, nie będę mógł złożyć ściągających się do niej papierów.

Lord H. Lennox zapytuje podsekretarza stanu spraw zagranicznych o objaśnienie tycające się świętego wyboru księcia Wilhelma duńskiego na tron grecki.

P. Layard oświadcza, że niemożę teraz dać żadnej odpowiedzi o treści tego, co się obecnie dzieje, bądź w Grecji, bądź w Danji.

P. B. Cochrane. Była by wskazać

pożądaną wiadomość o rzeczywistym stanie rękawa.

Lord H. Lennox. Jutro ponowię moje pytanie.

P. Layard. Jutro jeszcze nie będę mógł dać dostateczniejszej odpowiedzi; rokowania jeszcze trwają.

P. Walpole (widocznie wzruszony). Niechciałbym opóźnić wniesienia mego zażegnania, który jednak będzie miał czas znowu je wytoczyć. Ale zaszło zdarzenie będące powodem do głębokiej żaloby dla całej izby; może nawet nie jest ono jeszcze wiadomem wielu z naszych społeczników; chcę mówić o nagłej śmierci sir Jerzego Cornwall Lewisa. Sądę za rzecz przyzwoitą, aby szanując pamięć zmarłego sekretarza stanu wojny, izba uczyniła objaw szczerze, świadczący o szczerem poważaniu, jakie zmarły zjednał sobie u wszystkich członków izby. Czynie to wniesienie dla tego, że mam je za zgodne z uczuciami wszystkich którzy mię słuchają. Nie było członka izby, któryby zasługiwał na większe przywiązanie. Nikt nie posiadał piękniejszych przymiotów, jak mój szczerzy przyjaciel, jeśli mi wolno tak go nazwać. Sądę, że uchybiłbym samemu sobie w izbie, gdybym nie doradził odczytać posiedzenia przez pamięć na zmarłego sekretarza stanu wojny.

Lord Palmerston. Jestem pewny, że izba zespoli się zupełnie z uczuciem, które natęgnięto szczeremu panu Walpole wniesieniu, złożone w ręku prezydenta izby. Niepodobna nie dodać do holdu zupełnie zasłużonego i tak dobrze wypłaconego przez szczerego pana Walpole, pamięci szanownego towarzysza któregośmy stracili. Rozumiem, że właściwie wyłomaczmy myśl izby, poprzestając na poparciu wniosku odczucia.

P. Disraeli przedstawia śmierć sir G. C. Lewis, jako klęskę izby i kraju. Królowa straciła jednego z najbieglejszych sług swoich, a izba członka, którego bez wątpienia otaczała ogólnym poważaniem i uszanowaniem. Nie znalazłem meza, któryby w tak znakomitym stopniu posiadał znajomość wszystkich spraw politycznych i któryby w tym względzie wyrobił w sobie przekonanie równie zdrowe jak głębokie. Był on dziwnie wolnym od namiętności i przesądów i we wszystkich obowiązkach życia rozwiniął rzadką zdolność organizacji, wielką wytrwałość i najdojrzalsze doświadczenie w zarządzaniu. Nowi mężowie stanu po obu stronach izby dobrze by uczynili, biorąc na wzór szczerego baroneta, który razem z życiem zakończył swe prace; jest to wzór szlachetny, godny naśladowania. Imię jego będzie zawsze powtarzane w tej izbie z głębokim uszanowaniem dla jego pamięci i z boleśnym uczuciem tego, co nazwać można przedwczesną jego stratą.

Wniosek przyjęto jednomyślnie. Posiedzenie zamknięto.

— Izba gmin posiedzenie d. 15 kwietnia. Sir G. Grey oznajmuje, że w dniu 27-m kwietnia p. Ferrand będzie mógł, jeśli ten dzień uzna dla siebie za dogodny, wystąpić z wniesieniem swoim w przedmiocie nędzy powiatów rękodzielnych.

P. Ferrand oświadcza, że ten dzień przyjmuję.

Sir J. M. Petto żąda powtórnego odczytania billu o pogrzebach. Przyjęcie rzeczowego billu, mówi, będzie domierzeniem sprawiedliwości względem obywateli różniących się sumieniem z kościołem anglikańskim.

Lord R. Cecil żąda, aby odczytanie miało miejsce za półroka.

Kancelarz szachownic. Bill może dać powód do pewnej liczby zarzutów, nie widzę przecież, dla czego powtórne jego odczytanie nie miało mieć miejsca. Zastrzegam wszakże sobie wolność przedstawiania zarzutów, kiedy przyjdzie do rozstrząśnienia drugiego artykułu billu. P. Disraeli powstał przeciw billowi i spodziwiał się, że izba go odrzuci. Przystąpiono do głosowania. Za powtórnym czytaniem było 96 głosów, przeciw 221; większość 125.

Bill odrzucono; opozycja powitała ten wy-padek oklaskami.

I z b a l o r d ó w.

Posiedzenie d. 16 kwietnia. Lord Malmesbury zapytuje, jaki jest stan rokowań ściągających się do tronu greckiego, ustąpienia wysp Jońskich i twierdzy w Korfu? Oświadcza, że pochwala rząd za nieprzyjęcie korony greckiej dla królewicza Alfreda; ale naganą go, że pozwolił odegrać temu księciu rolę komparsa w celu politycznym i że utrzymywał Grecję w dotkliwej niepewności. Chciałby wiedzieć, czy to prawda, że rząd angielski, nie czekając na potwierdzenie swych życzeń przez dwór duński, upoważnił Greków do okrzyknięcia królem księcia Wilhelma.

Przechodząc do wysp Jońskich, szlachetny lord odrzuca myśl, aby jedno tylko stanowisko miało wystarczyć Anglii na morzu Śródziemnem. Zapytuje, czy to prawda, że rząd ma zamiar ustąpić ważną twierdzę i port wojenny w Korfu. Nie moglibyśmy, mówi, uczynić Grecji smutniejszego daru. Oddanie twierdzy korfuńskiej obarczyło by ten kraj ogromnymi wydatkami, zmuszając go do zajęcia stanowiska potęgi morskiej.

Lord Russell broni postępowania ludu greckiego od czasu rewolucji. Wchodzi w szczegóły rokowań toczonych między trzema mocarstwami w przedmiocie bezkrólewia i odmowy rządu angielskiego przyjęcia korony przez królewicza Alfreda. Ponieważ Anglię żywo obchodzą sprawy greckie, dało to powód do stręczenia kilku kandydatów. Naostatek rząd uwiadomił, że książka Wilhelm tron przyjmie, wszakże nie uczynił tego bez otrzymania na to jego zgody.

Ze swojej strony, zgromadzenie narodowe ateńskie potwierdziło ten wybór z radością, skoro się o nim dowiedziało. Poczynione rozporządzenia świadczy, że naród gotów jest przyjąć księcia natychmiast jak króla.

Wybor Greków otrzymał serdeczne przyzwolenie cesarza Francuzów i nie znajduje żadnej opozycji na dworze rosyjskim.

Szlachetny lord znowu dodaje, że wyspy Jońskie oddane zostały do wiernych rąk Anglii a to przez wpływ hrabiego Capo d'Istria, abyśmy tam zaszczytli wolne instytucje i zachowali narodowość grecką. Z postępem czasu, Grecy zostali narodem, a wyspiarze powzięli pragnienie być jego częścią. Byłoby to sprzecznem z polityką rządu angielskiego przeszkadzać wyspom Jońskim oddzielenia się od nas, jeżeli tego pragną, i po otrzymaniu zgody innych państw na tego rodzaju traktat.

(D. n.)

Austria.

Wiedeń, 15 kwietnia. Hr. von Thun, będący niedawno posłem nadzwyczajnym i pełnomocnym ministrem austriackim w Petersburgu, przybył tu wczoraj wieczorem; wczoraj zaś wdział się z hrabią Rechberg, a jutro ma być przyjęty przez cesarza.

P e s z t, 16 kwietnia. Czytamy w dzienniku Lloyd p e s t a Ń s k i: Dziennik polityczny Orszag wychodzi po raz ostatni.

Piszą z Wiednia do tegoż dziennika: Jeden z domów bankowych wiedeńskich otrzymał w tych dniach milion złotych reńskich w srebrze.

Prusy.

Berlin, 17 kwietnia. Posiedzenie izby poselskiej zostało otwarte o kwadrans na 11-ą przez pana Behrend, wice-prezesa. Rozprawy zaczęto od ustawy marynarki, którą zagłosowano. Przystąpiono potem do interpellacji pana Twesten; minister spraw zagranicznych rzekł, że gotów jest natychmiast na nią odpowiedzieć. Za daniem głosu p. Twesten, mówca, po odczytaniu not i depezy przesłanych przez rząd duński pruskiemu, dowodzi, że Danja przyjęła względem Sleszwigu zobowiązania, których później niedotrzymała. Rząd duński dla tego tylko ośmielił się pójść tą drogą, ponieważ wie, że Prusy tak wewnątrz jak za granicą trzymają się polityki sprzeczącej z wolą narodu. Ta polityka niezdolna jest nie przedsięwziąć przeciw Danji, a gdyby nawet chciała, nie znalazłaby współdziałania w izbie. Cześć Prus jest tak głęboko narażona, że żaden rząd nie sądziłby, aby mógł uwolnić się od stanowczego kroku przeciw Danji. Byłoby szczęściem, aby raz można było koniec rokowań trwającym od r. 1852, a będącym posmiewiskiem całych Niemiec, i aby Prusy otrzęsnęły się z ówczesnych traktatów, oraz z protokołu londyńskiego i wróciły znowu do dawniejszego stanowiska. Prosta protestacja przeciw teraźniejszemu postępowaniu Danji wystarcza dla okazania, że dawne traktaty są zerwane. Nic innego dziś radzić niemożna, przez uchylenie tych traktatów, zawartych z krzywdą Prus, ze zniewagą Niemiec i z po-deptaniem praw Sleszwigu. To zerwanie ma podstawę prawną i przynajmniej utoruje drogę do lepszej przyszłości.

P. von Bismarck. Mówca, z wywodem zdarzeń pomieszał napaść przeciw mojej osobie. Dla obrony mojej wystarczałoby przypomnieć postępowanie, którego trzymałem się przed 14 laty; ale jak minister, potrafię pominąć osobistości i mówić jedynie o sprawie, którą przedstawiam. Żałuję, że mówca stara się w interpellacji swojej poruszać pytania wewnętrznego stanu kraju, by dowiódł, że Prusy niezdolne są dziś prowadzić wojny. Szczęściem, za granicą inaczej to pojmują, i jeśli wojna stanie się potrzebna, wypowiedzi ją nawet bez zgody na siebie izby. W odpowiedzi na interpellację, przytoczę oświadczenia rządu. (Minister czyta) „Rząd królewski odpowiada twierdząc na dwa pierwsze pytania objęte w interpellacji. Nietylko rząd duński nie spełnił swych zobowiązań, ale je zgwałcił. Co czynić wypadnie w skutek tej zmiany stanu rzeczy? Rząd zamierza porozumieć się z innymi członkami związku i spodziewa się znaleźć z ich strony jednomyślną zgodę. Przedewszystkiem Austria i Prusy zaprotestują naprzód razem w Kopenhadze; umówiły się już o przełożeniu jakie uczynić należy; mają nadzieję, że niebawem im na współdziałaniu innych członków Związku.“ Po tych słowach p. von Bismarck, poseł L o e w rzekł: Gdyby objaśnienia ministra były choć trochę dostateczne, wolelibyśmy uniknąć dziś rozpraw nad tym przedmiotem. Lecz zachodzi niezmierzna różnica między tem co powiedział minister a najniższą nawet częścią tego, co żąda interpellacja, to jest aby Prusy oświadczyły, że uważają się za uwolnione od traktatów. Wnieniem wyznać, że co do mnie nie oczekiwałem tego; wielka część przyjaciół moich, a nawet większość narodu sądziła, że rząd ogłosi przynajmniej za upadły traktat, ściągający się do dziedzictwa tronu duńskiego.

P. von Bismarck żali się, że mówca w interpellacji swojej odwołał się do słów, które niegdyś wyrzekł. Byłbym bardzo rad, gdyby p. minister nie rozumiał, że go to słowa wiążą; ale jestem pewny, że to jest tylko ciąg polityki, która w Warszawie podkopywana została jeszcze przed zjazdem ołomuńskim. Dla nas byłoby prawdziwą pociechą, gdyby wrócono do postanowienia sejmu, który nigdy nie uznał dziedzictwa, ale przy pewności wytrwania w polityce, jakiej się rząd nasz trzyma, rozumieć, że przy obecnym gabinetie nie zostanie nigdy uwolnieni od rzeczonych traktatów.

Nie widzę w tem wszystkimi nie innego tylko przymierze i politykę rosyjską. Sprawa polska daje nam pierwszą skazówkę polityki rosyjskiej; druga wynurza się w zadaniu sleszwisko-holsztyńskim. Błędy teraźniejszego gabinetu zniewoliły nas do posłubienia tej polityki. We wszystkich rokowaniach z Danją znajdujemy współdziałanie przyjaciół Rosji. Przełożenie planu jest dziełem ministra szwedzkiego, hrabiego Manderstroem uważany jest w Szwecji jako organ Rosji.

W sprawie polskiej, nie powinniśmy iść dalej nad strzeżenie naszych granic. Ale węgierski w "duchu polityki rosyjskiej", a to co minister dziś powiedział, w przedmiocie wojny, którą gotów jest toczyć nawet bez naszej zgody, oświadczam, że jest nowym objawem owej polityki u nas wprowadzanej. Jeżeli minister rozumie, że przemawia językiem pruskim, oświadczam, że tłumaczy się raczej narzeczem rosyjskim (Wesołość).

Nie możemy nie żądać od tego gabinetu, bo jego polityka sprzeciwia się temu. Taż polityka objawia się w najważniejszem wewnętrznym zadaniu, to jest w zadaniu wojskowem. Jeżeli trzymać się mamy polityki przymierza rosyjskiego, powinniśmy, że rząd nie mógł iść za nią pod powagą ustaw przepisanych dla wojska w r. 1813, lecz że przeciwnie potrzebuje wojska urzędowego dla popierania polityki gabinetowej. Jeżeli przez rady mówi, że wojnę prowadzić będzie bez naszej zgody, sądzimy, że to będzie niemożliwe, chyba o tyle o ile potrafi obejść się bez milicji krajowej.

Niemamy jeszcze prawa powściągnąć ojezyny naszemu od wdawania się w wojnę nieszczerłą; ale czyż wyzyskujemy się w to, zostawione nam przez rok 1813? W obecnej chwili nie jesteśmy jeszcze w stanie przedstawiać wniosków; oświadczamy, że powinniśmy jasno widzieć, czy będzie pokój, czy wojna. Mówia, że będziemy musieli prowadzić wojnę, chociażby ją dzisiejszy gabinet rozpoczął. Ale sądzę, że i za to powinniśmy oświadczyć wówczas, że nie dostarczamy nowych środków temu gabinetowi, nietylko z powodu jego zasad, które potępiam, ale jeszcze ponieważ dowodzi ogromnego braku moralności i nieznajomości potrzeb państwa.

Mówca, mówiąc dalej, protestuje przeciw wojnie bez zgody izby i oświadcza, że w podobnym razie minister powinien wyjść z tej izby, której pierwszym wówczas obowiązkiem byłoby wrócić Prusom samemu sobie i czuwać, aby mówiące szanując prawa stanęli na czele rządu, nie zaś ci, co chcą kierować krajem w duchu Prus nowych. Przedewszystkiem powinniśmy czuwać, aby Prusy pozostały niemieckimi i nie przemieniły się na ruskie!

Przez rady wyszedł był z izby przy początku tej mowy.

P. von Virchow mówi, że zabrakł głosu dla żądania od prezesa rady obszerniejszych objaśnień, z powodu interpellacji; ale ponieważ p. von Bismarck jest nieobecny, doradza odroczyć posiedzenie i wezwąć ministra, aby w moc artykułu 60 ustawy przybył do izby.

P. von Bismarck wchodzi i mówi: Winienem zauważyć, że obaj mówcy, który mówili, mogli być doskonale słyszani z przedpekoju (Wielkie burczenie).

P. Parrisius żali się na sposób, w jaki obchodzą się z postami i domaga się, aby przez izby spełnił swą powinność.

P. Behrend, wice prezes, odpowiada, że później wynurzy swe zdanie; lecz że teraz ma głos p. von Bismarck, który wyraża się następująco:

Zostawiam p. Parrisiusowi wolność uważania słów moich za nieprzystojne. Nie znajduję się ja tu dla własnej rozrywki; mam inne sprawy bardzo ważne; mam rokowania z osobami, którym nie mogę, ani kazać czekać na siebie, ani ich tu przyjmować. Nie widzę, jeżeli mówca ma głos dość silny, iż go słyszę można przedrzeć, dla czego nie miałbym pracować u stołu, który się obok znajduje.

P. Immermann wspiera postać Parrisiusa i czyni jeszcze inną uwagę, na którą odpowiada wiceprezes Behrend. Nakoniec posel Virchow zabiera głos i mówi, że traktat o dziedzictwie tronu duńskiego podpisany w Londynie w 1852 jest wielką przegrana dla Prus, który dwa lata wahały się z jego podpisaniem, gdy tymczasem Księstwo szleswickingie i holenderskie aż do dziś dnia go nie przyjęły; radzi więc izbie przez postanowienie uroczyste wyrzec się tego traktatu.

P. Reichensperger mówi, że zdawało się mu, iż w tych rozprawach izba zamierzała przekonać Danję i Europę o zgodzie swojej z gabinetem w zadaniu szleswickingo-holsztyńskim. Z załem usłyszał słowa posła Twiestena, który tak jasno oświadczył, że niepodobna jest prowadzić wojny w tej chwili, sądzi bowiem, że jest równym nierozsądkiem to mówić, jak brząkać szablą, niedobrych jej z pochwę.

Zajmując się ciągle przypomniał się Olomunie, dla pokazania Danji istniejącej niezgody między Prusami i Austrią; nie zgadza się też na podanie traktatów 1852, bo wówczas zadanie nie byłoby już niemieckiem, ale europejskiem.

P. Plassman mówi, że nie Prusy działają, ale cały Związek niemiecki, czego jeśli prędko nie uczyni, Szlezwig ulegnie doh Alzacji.

Na wniesienie pana Schulze-Delitsch rozprawy zamknięto, posiedzenie odłożono do jutra na godzinę 1-4. Na porządku dziennym tego posiedzenia, są traktaty zawarte z Belgią.

P. Michaelis Sprawozdawca rozpoczyna je mową za temi traktatami. P. Becker Dortmund wyjaśnia ich pożytki.

P. Mallinkrodt jest za utrzymaniem związku celnego i rozumie, że rząd, tegoż samego pragnie, głosować więc będzie za przyjęciem sprawozdania komisji; p. von Sybel żąda aby państwa będące w związku w związku celnym również korzystały z rozporządzeń tych traktatów. P. Delbruck, komisarz rządowy, jest tego zdania, że państwa, które pódwójnie przestają należeć do związku celnego z Prusami nie mogą mieć uczestnictwa w traktatach.

DANJA.

Diennik frankfurcki Europa ogłasza list pisany z Kopenhagi d. 9 kwietnia pod następującą nazwą: Poronienie kandydatury księcia Wilhelma duńskiego na tron helleński.

„Deputacja grecka, która podług wiadomości telegraficznych z Aten znajduje się teraz w drodze, dla złożenia korony naszemu młodemu księciu Wilhelmowi-Jerzemu, najchętniej by sobie poradziła, żeby wysiadłszy w Triescie

zabrała się znowu na pierwszym parostaku Lloydu austriackiego na powrót do ojczyzny. Jadąc bowiem dalej, zmarnuje tylko pieniądze na drogę. Trudno pojąć, jak maż stanu wdżony od tak dawna w sprawy publiczne, jak hr. Russell, mógł wziąć się do rzeczy tak niezgrabnie i narazić się dobrowolnie na zawód. Podczas pobytu w Londynie księżca Krystjana, hr. Russell raz tylko mówił z jego królewską wysokością w przedmiocie osadzenia na tronie greckim jego syna.

„Nie nie upoważniał hrabię Russel, do wzięcia kilku słów potocznej grzeczności, za stanowcze przyzwolenie, i to tćm mniej, że księżca Krystjan, chociaż oświadczył, że to mu pocholebia, iż gabinet angielski zwrócił oczy na jednego z jego synów, uczynił wszakże uwagę szlachetnemu lordowi, iż rzecz zasługiwała na dojrzały namysł; że sam nie mógł zobowiązać się do niczego, nie poradziliśmy się króla duńskiego, dostojnej głowy swojej rodziny i bez otrzymywania jego na to przyzwolenia.

„Jatwo wyobrazić sobie zdumienie, lub lepić mówiąc, kłopot księcia Krystjana, gdy wracając z Anglii dowiedział się w drodze, że hr. Russell uwiadomił przez telegraf rządu tymczasowy ateński, że wszystko już ostatecznie załatwiono, iż zgromadzenie narodowe helleńskie, powinno ogłosić królem księcia Wilhelma Jerzego. Księżca Krystjan, który ani słowa nie pisał jeszcze o tćm do króla duńskiego, znalazł się niespodzianie w najfalszyszym położeniu względem jego kr. mości.

„Jakoż zaledwie wrócił do Kopenhagi, wnet pospieszył do króla i zalił się na płochę i pospiech, z jakimi hr. Russell postąpił i zrzucił z siebie całą odpowiedzialność.

„W tym składzie rzeczy, jedna tylko pozostała droga, a mianowicie przełożenie angielskie oddać na rozbiór rady ministrów i żądać od nich wyrozumowanego zdania.

„Rada zebrała się d. 8 kwietnia z rana, pod przewodnictwem króla. Po kilkugodzinnym rozbiórce, rada oświadczyła, że król nie może zgodzić się inaczej, jak pod następnymi warunkami: 1) Ani księżca Wilhelma-Jerzego, nie wyrzecz się swojej religii, ani potćmkowie jego nie będą wychowani inaczej, jak w wyznaniu swego ojca. 2) Państwa opiekunów wezmą na siebie skłonienie króla Ottona do złożenia korony, dynastji zaś bawarskiej do wyrzeczenia się wszelkich praw dziedzictwa w Grecji. 3) Wszystkie wielkie państwa zareczą istnienie i trwałość nowego królestwa zagalonego przez dynastję duńską. 4) Lista cywilna 50 tysięcy funt. sterl. będzie zapewniona nowemu królowi greckiemu. 5) Księżca Wilhelma-Jerzego zachowa obok korony helleńskiej, służąc mu w danym razie prawo do następstwa na tron duński.

„Lecz na tćm nie koniec, księżca Krystjan dodał, że we własnem i małżonki swojej imieniu żąda:

„1) Reorganizacji i wykreślenia wszystkich podejrzanych z wojska helleńskiego. 2) Ciągłej obecności eskadry angielskiej w porcie Pirejskim, dla skutecznej obrony tronu młodego księcia, który w żadnym razie nie uda się do Grecji, aż po dojeździe do pełnoletności przepisanej przez konstytucję helleńską.

„Dostę jest wymienić te warunki, podane bądź przez gabinet duński, bądź przez rodziców Wilhelma-Jerzego, aby przekonać się, że ta kandydatura nigdy się nie ziszc.

Diennik Morning Post pisze d. 17 kwietnia co następuje:

Wiadomość telegraficzna z Kopenhagi oznajmuje, że księżca Krystjan, odstępując niektórych warunków wstępnych, które poprzedzić miały przyjęcie przez jego syna tronu greckiego, nie przestaje nalegać na abdykację króla Ottona. Mamy powody do wierzenia, że to oświadczenie jest błędne i że księżca Krystjan na tćm poprzestanie, jeżeli by król Otton otrzyma wezwanie, aby abdykował. Jeżeli to uczyni, trudność sama z siebie ustaje; jeżeli odmówi, królewsko-duńska rodzina pójdzie za zdaniem rządu angielskiego i poczyta tron grecki jako pod wszelkimi względami wakujący i wolny do objęcia nowemu królowi.

Morning Post dodaje, że wśród tych okoliczności uważa on za objęcie tronu przez Jerzego I-go za rzecz pewną, oraz, że według wszelkiego do prawdy podobieństwa, dla uniknięcia regencji, nowy król będzie ogłoszony pełnoletnim razem ze wstąpieniem na tron.

Diennik wiedeński N a j n ó w s z e w i a d o m o s c i, pisze:

Od dawna postanowiono w Kopenhadze, że nie można młodego księcia powołanego na tron grecki zostawić samemu sobie; należało na jakiś czas przydać mu męża zaufania, zdolnego do spełnienia obowiązków opiekuna i regenta. Wybor nakoniec padł na osobę hrabię Sponek, który po kilkakrotnie zasiadał jako minister w gabinecie duńskim i złożył dostateczne dowody swoich politycznych zdolności. Skutkiem tego postanowienia, hr. Sponek towarzyszyć będzie do Grecji księżciu Wilhelmowi i wspierać go poufniemi radami.

Hr. Sponek jest mężem, którego zdolności rządowe są równie uznawane przez jego przyjaciół, jak przez przeciwników; należy do stronnictwa umiarkowanego i goradza, aby unikano wszelkich ostatecznych środków w zatardze duńsko-niemieckiej. Szczególniej cenione są wiadomości, jakie rozwinął będąc ministrem skarbu, a właśnie ten ostatni przymiot najwięcej zaleca go na przeznaczoną mu posadę.

W Turynie rozeszła się pogłoska, że sir Henry Elliot, minister angielski w Grecji, znajduje się właśnie w Turynie i doradza przyjęcie korony helleńskiej księżciu Aosty Amedeusowi, synowi Wiktora Emmanuela, (uródnionemu 30 maja 1845-go), ponieważ księżca duński już jej nie otrzyma.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

KONSTANTYNOPOL, poniedziałek 20-go kwietnia. Sultan przybył do Smyrny. Wicekról z miedzymorza Suezkiego zrobił oddzielną prowincję i mianował w niej gubernatora. Spółka kanalu suezkiego ułożyła się z wicekrólem o przyjęcie od niego w wypłacie 85-ciu

miljonów franków, akcji, które rząd w tćm przedsięwzięciu posiadał. Rząd bierze na siebie połączenie kanału kairskiego wody słodkiej z kanałem głównym, i zobowiązuje się ukończyć roboty w marcu 1864-go r.

HERMANSZTADT, wtorek 21 kwietnia. W rozprawach odbytych dziś na kongresie rumańskim w rzeczy projektu dziekiewnego adresu do cesarza, zgromadzenie jednomyślnie oświadczyło się za dyplomatem październikowym i konstytucją lutową.

AMSTERDAM, wtorek 21 kwietnia. Główne zgromadzenie handlu i przemysłu, utworzone tu przy spółdziałaniu pierwszych znaniotności pieniężnych Hollandji i Belgji, oraz przy uczestnictwie pp. Pereire, Towarzystw kredytowych, paryskiego, paryskiego, madyryckiego i turyńskiego, po wyjednaniu sankcji rządowej swojego statutu, ustaliło się ostatecznie na dniu dzisiejszym.

TREBINJA, wtorek 21 kwietnia. Oddział wojska tureckiego złożony ze 400-tu ludzi zburił tu dziś rano szkołę grecką. Mówią, że zabito kilkoro dzieci; milicja ubraja się dla obrony chrześcijan.

KARLSRUHE, środa 22 kwietnia. Czytamy w dzisiejszej gazecie urzędowej: „Rząd włoski odezwał się do rządu tutejszego o uznaniu królestwa włoskiego. Rząd bański, na skutek tych starań uwiadomił przedstawicieli swoich zagranicą, że ma zamiar uznać Włochy, szczególniej zaś rozwinął przed rządem austriackim powody, które go do tego skłaniają.“

BERLIN, środa 22 kwietnia. Na dzisiejszem posiedzeniu izby poselskiej toczyły się rozprawy nad wnioskiem o odpowiedzialności ministrów. P. von Bismarck oświadczył, że nie nadeszła pora roztrząsania tego przedmiotu. „Aby prawo tego rodzaju, rzekł, mogło być ogłoszone, niezbędnym jest warunkiem, żeby konstytucja obejmowała podstawy doskonałe jasne i zupełne dla ich zastosowania. Rząd sądzi, że te warunki dziś jeszcze nie istnieją, ponieważ zachodzą różnice mniemań między rządem i izbą, co do znaczenia kilku istotnych szczegółów konstytucji. Rząd przeto nie może przyjąć myśli projektu do prawa.“

Wszystcy jednak sądzą, że przełożenie będzie najpewniej przyjęte przez izbę.

PARYŻ, czwartek 23 kwietnia. Monitor powszechny, ogłasza dziś rano notę następującej treści:

„Niektóre dzienniki wymieniają, pod nazwą kandydatów niezależnych, kandydatów opozycyjnych. Ponieważ tego rodzaju nazwa jest wybiegiem wyborczym i obelgą dla kandydatów posiadających ufność kraju i rządu, administracja surowo ścigać będzie używanie powyższego wyrazu.“

TURYŃ, środa 22 kwietnia wieczorem. Rząd bański uznał królestwo włoskie.

LONDYN, czwartek 23 kwietnia. Wiadomości otrzymane z New-Yorku dochodzą do dnia 10-go. Oznajmują one, że flota związkowa poczęła bombardować twierdzę Sumter, i że związkowe łodzie kanonierskie podpłynęły pod Charlestown.

Oderwańcy otoczyli miasto Washington z strony północnej, zajęte przez generała Foster. Prawodawstwo stanu New-Yorkskiego uchwaliło prawo, zakazujące bankierom pożyczek na zastawę rzeczy złotych.

Do Kolumbji i Tennessee wyprawiono 1500 żołnierzy związkowych. Generał Banks opuścił w 10 tysięcy ludzi Nowy Orlean i udał się do Missisipi.

Diennik new-yorski Trybuna uwiadomiał, że między gabinetami w Anglii i Londyńskim pa. uję wielkie rozdrażnienie.

LONDYN, czwartek 23 kwietnia. Otrzymało wiadomości z New-Yorku z dnia 11-go. Diennik Evening Post oznajmuje: że rozbiegła się wieść, iż p. Seward wysłał słoń notę do Londynu, z powodu budowania w Anglii zbrojnych okrętów mających działać przeciw Stanom Zjednoczonym. Diennik Herald sądzi: że stosunki dyplomatyczne między Stanami Zjednoczonymi i Anglią zostaną zerwane.

Dnia 7 kwietnia, okręta pancerne zaczęły strzelać do Charlestown, dnia 8 działa zamilkły. Uderzenie na Vicksburg ma nastąpić w przyszłym tygodniu.

KOPENHAGA, czwartek 23 kwietnia. Pan Hall, prezes rady ministrów, otworzył wczoraj posiedzenie rigsradu (Sejmu), przez odczytanie poselstwa królewskiego, w którym wyrażono:

„Chociaż ogłoszenie dekretu 30 marca, o powołaniu, o ile rząd królewski sądził być możliwym, żądaniem Związku niemieckiego, przy udzieleniu Holsztynowi większych swobód; otrzymane jednak pisma od wielkich państw niemieckich, niepozwalają wątpić, że to urządzenie będzie zaprzeczone. Wszakże rząd nie śmia zachwiał w zamiarze utrzymania swęj niepodległości, przy rozwoju politycznym krajów niebędących niemieckimi. Prawa uchwalone przez sejm i sankcjonowane przez króla, zostaną obowiązującymi w Królestwie i w Szlezwigu. Kredyta dodatkowe uchwalone przez sejm, będą mogły być użyte, choćby nawet podobne kredyty w Holsztynie, otrzymały nie zostały. Takie są zasady projektów, których ważność spowodowała zwołanie sejmu nadzwyczajnego.

„Organizacja osobnego wojska zaciągniętego w księstwach holsztynskich i laubenburgskich, wymaga nowego normalnego budżetu dla wojska spólnego królestwu i księstwom.

„Niepodobna nadal odkładać reformy komorcelnych. Spół, w jaki projekt uwzględnił wynurzone życzenia przez sejm, daje nadzieję łatwego tych praw przyjęcia.

„Przed ogłoszeniem prawa, stany holsztynskie będą raz jeszcze wysłuchane.

„Nakoniec, chociaż obecne okoliczności skłaniają do obszernego przejrzenia konstytucji, rząd jednak uznał za właściwe odłożyć to przejrzenie do sejmu zwyczajnego, mającego się zwołać za kilka miesięcy.

KOPENHAGA, czwartek 23-go kwietnia. Wczoraj wniesiony został projekt do prawa o

komorach celnych, które obowiązywać poczną od 1864, jeżeli Holsztyn nieprzyjmuje tej ustawy. Rząd upoważnia do zaprowadzenia granicy celnej, między Danją i Szlezwigiem z jednej, a Holsztynem z drugiej strony.

LONDYN, piątek 24 kwietnia. Na odbytćm wczoraj posiedzeniu izby gmin, p. Roebuck zapytał: co postanowił rząd czynić w obec konfiskaty okrętów angielskich przez Stany Zjednoczone; wyraził swoje zdanie, że lepszą już jest wojna, nad doświadczanie takich krzywd w czasie pokoju.

Lord Palmerston odpowiedział: że w tćj chwili niemożę udzielić izbie postanowień, jakie rząd w danym razie przedsięwzię. Pan Bentinck ganił postępowanie posła amerykańskiego. Rozprawy nie doprowadziły do żadnego wypadku. Izba lordów roztrząsała tenże przedmiot. Lord John Russell oświadczył, że poszła przełożona do Washingtonu.

TRIEST, czwartek 23 kwietnia. Otrzymało wiadomości z Saigon dochodzą do dnia 3 marca. Zwiastują, że Gokong, stolica obwodu zajętego przez powstańców, została zdobyta niemal bez oporu. Wiadomości z Hong-Kong są z dnia 14 marca i donoszą, że rozbiegła się znowu pogłoska o udzieleniu przez Rosję pomocy rządowi cesarskiemu w celu przytlumienia buntu Taipingów. Miasto Hakadae wymienia się jako miejsce połączenia wojsk. Mówią, że Japonja nieprzestaje mocno się uzbrajać.

HERMANSZTADT, niedziela 20 kwietnia. Dziś zagajono kongres rumański.

BERLIN, wtorek 21 kwietnia. Czytamy w U k a z i e l u r a d o w y m: Wieść roznieśiona po różnych dziennikach o żwawej utarczce, jakoby zdarzonej, między wojskiem pruskim i powstańcami polskimi w Księstwie poznańskim jest zupełnie bezzasadna. Nie zaszło nie innego, prócz zabrania kilku wozów z zapasami bojowymi i uwięzienia kilku osób, lecz to odbyło się bez żadnego oporu.

TRIEST, sobota 18 kwietnia. Wiadomości otrzymane z Bombay dochodzą do 18-go marca.

Tybet zagrożony jest wielkiem zawichrzaniem. Schwytno w Cawnpore fakira, wyślanca Nana-Sahiba, opatrzonego w pisma buntownicze i twierdzącego, że jest upoważniony do zaciągania wojska. Prócz niego, uwięziono jeszcze trzech innych wyślanców Nana-Sahiba.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— KOLEJ ŻELAZNA LITEWSKA. — Zegnana z pola przez chłody jesienne działalność przedwstępna na linii kolei żelaznej litewskiej, przez całą zimę pracowała przy cieplnym kominie w domu, tu w Wilnie. Temi dniami mieliśmy zresztą oglądania przygotowanych już do przedstawienia założycielom i władzy najrozmaitszych wypracowań biurowych, w ciągu zimy upłyniętych wykonanych z materiałów przez lato na gruncie zdjętych. Pomiaru niwelacyjnego na całej linii od Białegostoku do Dąbrowicy, a więc przez całe Polesie aż do granic żytnego Wołynia, są już w zupełności przeniesione na płdno, i ciekawe są nie pód samymi tylko względem technicznymi drogi. Dowiadujemy się z nich po raz pierwszy, iż w kierunku przyszłej kolei żelaznej od Białegostoku przez Pińsk do Wołynia, różnica falistości gruntu wynosi zaledwie 13 sążni. Najwyższy punkt na całej linii przypada w lesie białowieżkim, 73 sążni nad poziom morza, najniższy po za Pińskiem na błotach, 66 sążni. Białystok, położony, jak wiadomo, w okolicy piaszczystej, zaledwie na jeden sążni nad poziom tych błot się wznosi, leży bowiem 67 sążni nad morzem. Pińsk i Dąbrowica przedstawiają różnice wysokości, względem dolin, których doliny na dwa sążnie; pierwszy bowiem wznosi się nad morzem 68, druga zaś 68 1/2 sążni. Oprócz tćj najważniejszej pracy pomiarowej, na plan już przeniesionej i uzupełnionej szczegółowymi wyrachowaniami robot ziemnych, wykonane też zostały wszystkie plany mostów i stacji, oraz nader ciekawy plan uregulowania wód pod Pińskiem, celem nawigacji pomiędzy tćm miastem a Dnieprem. Cieszymy się nadzieją, iż niezaudłego będziemy mieli sposobność zakomunikowania naszym czytelnikom i rodzimiej szczegółowego sprawozdania, na mocy tych danych osnowanego, a pewni jesteśmy, że obfitość zajmujących nam nie zabraknie. Dla nas, cośmy nawykli widzieć szczerobliwą wysadność Głównego towarzystwa kolei żelaznych, jego moogie biura i całą hierarchję urzędników, jego go milionowe rozchody na płóciennko angielskie, papier, atrament i ołówki, nieobojętną już jest rzecz oglądać, jak szerepami środkami wiele dotąd zrobić potrafiono dla kolei żelaznej litewskiej. Będzie to dla niej szczególnie wrobia na przyszłość, a dla nas jedną więcej naukę, że przedsięwzięcie prywatne zawsze lepić swoje interesa prowadzić potrafi.

— W LIDZIE, 5-go bieżącego kwietnia o godzinie siódmej po południu przy ulicy wileńskiej wszczął się pożar, skutkiem którego spaliło się 6 domów z gospodarczymi zabudowaniami napoleoneum produktami. Straty obliczają około 10,000 rub. sr.

— MEDYCINA POPULARNA. — W tych dniach opuściło prasę tu w Wilnie nowe o le lekarstwie, popracie napisane przez dra Razimierza Swiderskiego p. t. Medycyna powszechnego użytku w zastosowaniu. Praca ta, dla przygotowania czytelnika do jej użycia w przypadku choroby, traktuje najprzód we wstępie o rozmaitych przesadach w leczeniu upowszechnionych; następnie wyklada główne zasady anatomji, fizjologii i higieny powszechniej, co wszystko składa pierwszą część całego dzieła. Część druga zawiera naukę o chorobach wytypkowych i wymagających leczenia chirurgicznego, o ratowaniu pozornie zmarłych, o apteczce domowej i o najbardziej upowszechnionych metodach leczenia. Dzieło to złożone do konkursu ogłoszonego na podręcznik wykładu medycyny popularnej w seminarjach duchow-

nych, po rozpatrzeniu go przez uczonego doktora, uznanem zostało przezeń za odpowiadające w zupełności celowi. Następnie przesłane do medycznego departamentu, celem ściślejszego rozpatrzenia i ostatecznego zawyrokowania, w radzie medycznej znalazło przychylną aprobatę i za przewodnik do wspomnianego wykładu przeznaczonem zostało. Obecnie wychodzi z druku z upoważnienia rady lekarskiej Królestwa Polskiego. Autor, członek tćjszego Towarzystwa lekarskiego, praktycznie jako nauczyciel medycyny popularnej tym się przedmiotem zajmuje. Sądzimy tedy, że pod względem faktycznym, którego ocenę nieumiemy sami, możemy się tymczasem spuścić na tę powagę w zupełności i czekać głosu pism specjalnych lekarskich bez obawy, że zalecany coś wadliwego. Pod względem wykonania, książka p. Swiderskiego napisana w sposób zupełnie prosty, dla każdego zrozumiały, z pomidzy środków lekarskich zwracającą największą uwagę na te, które zawsze pod ręką mieć można, jesteśmy pewni, iż pożytek rzeczowywisty przyniesie.

— SIARAB ODKOPANY W SIERAKOWCACH. — Piszą z Krakowa pod 11 kwietnia: We wsi Sierakowcach, niedaleko Nyzankowic w obwodzie przemyskim, włościanin na swćm polu wyrol ganeł, w którym znajdowały się złote kosztowności, jako to: łańcuch, pierścienie i postacie na polskiężen wyrzute. W ganku tym znajdowały się i trzy sztuki medali, czy też monet, na których wyobrażeni był Jezus Chrystus z trzema promieniami, ruskich chrzest, dwie postacie, które wyraźnie mają przedstawiać Konstantyna i Helenę. Napis w języku ruskim dotąd nie został odczytany. Te godne uwagi zabytki obecnie są złożone u naczelnika okręgu w Nyzankowicach. (G. W.)

— Piszą z POZNANIA, d. 12 kwietnia. — Przesyłam wam następnych kilka z naszych stron naukowo-literackich wiadomości. Tutejsza miejska szkoła realna, jedna z wszystkich, w W. Ks. Poznańskim, mająca obok niemieckich tak nazwane oddziały polskie i leżącą przeszło stu uczniów Polaków, zakończyła swój rok szkolny na Wielkanoc zwyklemi uroczystościami egzaminowemi. Z wydanego przez dyrektora, p. Brennekego, programu wyjmujemy następcie szczegóły statystyczne. Uczniów wszystkich znajdowało się w ciągu ostatniego półroczu w zakładzie 443, z których 185 Niemców, 138 Żydów, 120 Polaków. Nauczycieli było zatrudnionych przy szkole realnej 26. Jak widzimy z programu, tnikano przy udzielaniu nauk szkolnego systemu wykładania jednego i tego samego przedmiotu przez kilka następujących po sobie godzin, co mianowicie w klassach niższych i przy nierozwiniętych jeszcze dostatecznie siłach umysłowych uczniów, zupełnie chybła celu. Owszem, dowodzi sprawdzone mnogimi przykładami doświadczenie, iż dla wieku młodocianego potrzebna koniecznie rozmaitość i że zbytnia jednolitość wykładanych przedmiotów nuży tylko uwagę ucznia i sprzawdza naturalnem następstwem rzeczy szkodliwe roztargnienie. System ten wykładu szkoły realnej jest zresztą systemem wszystkich zakładów nankowych niemieckich i pruskich, którym znakomitej wartości i znajomości rzeczy nikt zaprzeczyć nie może. Z programu szkoły realnej wyjmujemy dalej następcie jeszcze szczegóły. Z końcem upływnego roku szkolnego opuściło zakład 8 uczniów ze świadectwami dojrzałości, z których 4 poświęca się budownictwu, jeden farmacji, jeden inżynjerji wojskowej, jeden matematyce i naukom przyrodzonym, jeden księgarstwu. Biblioteka, jako też gabinet fizyczny i historyczno-naturalny szkoły realnej powiększył się w ciągu ubiegłego roku przez liczne dary i zakupy. Naukową rozprawę do tegorocznego programu szkoły realnej napisał profesor Szafarski, w języku polskim, „O Łośiu przedpotopowym, zalezionym we wsi Krzeszowicach pod Pobiedziskami, w W. Ks. Poznańskim.“ Rozprawa ta zadowolona nas tćm bardziej, że już od dawnych bardzo czasów nie widzieliśmy w programach szkolnych W. Ks. Poznańskiego polskich prac nankowych. Daj Boże, aby rozprawa p. Szafarskiego dała zaczątek dla przykład i początek. Ostatnie posiedzenie wydziału historyczno-moralnego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyło się d. 23 marca. Odczytano na nićm załączoną rozprawę p. Augusta Mosbacha „O Piętrze Dunie“, w której autor dowodzi, że Dunin był rodowitym Polakiem ze Szląska i jednym z najzamożniejszych w ciągu XI wieku panów szląskich. Pierwsze posiedzenie po świętach Wielkanocnych odbędzie się dopiero dnia 27 b. m. Przed kilku dniami uwnolił wydział karny tutejszego sądu powiatowego p. Ludwika Jagielskiego od oskarżenia o obrazę prezesa policji Baerenspranga. Piśmiennictwo poznańskie spoczywa od niejakićgo czasu, a z wyjątkiem kilku broszur politycznych, nie widzieliśmy już oddawna żadnych nowości literackich. Przed kilku dniami wyszła tylko i to w Hamburgu, broszura ks. Janiszewskiego, przeciw mowie, którą poseł pruski Reichensperger miał w drugiej izbie dnia 7 marca. W treść tćj interesującej publikacji nie wchodzimy tutaj bliżej. Był także, jak nam z dobrego źródła wiadomo, projekt wydawania od dnia 1-go kwietnia r. b. nowćj codziennćj gazety, w duchu ultra-katolickim. Zamierzano nawet w tym celu nabyć Gazetę W. Ks. Poznańskiego. Jak widzimy jednakże po dotychczasowych rezultatach, spełzał projekt ten na niczćm a przynajmniej poszedł w ołdwoke.

— KONKURS. — Czytamy w Gaz. Polskiej: W marcu 1861, redakcja „Gazety Polskiej“, ogłosiła konkurs na pracę historyczną niewielkich rozmiarów, mogącą się pomieścić w odcinku, za którą oznaczono nagrody złotych tysiąc, własność rękopismu i dalsze jego użycie zważając autorowi. Okoliczności mniej, poważnym i przydatnym pracom przyjazne, konkursowi temu jak wielu innym u nas ogłoszonym, do skutku przyjść nie dozwolił. Na termin 1862 roku d. 2 marca nadesłano jedną tylko rozprawę, która przez toż samo, że była

